

Özsavunma ve Direniş:

Erkek Devlet Şiddetine Karşı Kadınların Mücadelesi

Esra Kahraman

Erkek Adalete Karşı Özsavunma

Hülya Osmanağaoğlu

25 Kasım Erkek Şiddeti
ve Erkek Devlet Şiddeti

Kibriye Evren

Özel Savaşın Anatomisi: Bireyden
Topluma Yayılan Çürüme

Çiğdem Göksoy

Her İntihar Toplumsal Bir Cinayettir:
Kadına Yönelik Şiddet Bağlamında

Meryem Çağ

Barbarlıktan Kaçan Kadınların Yeni
Barbarlıklarla Mücadelesi

Emine Özhasar

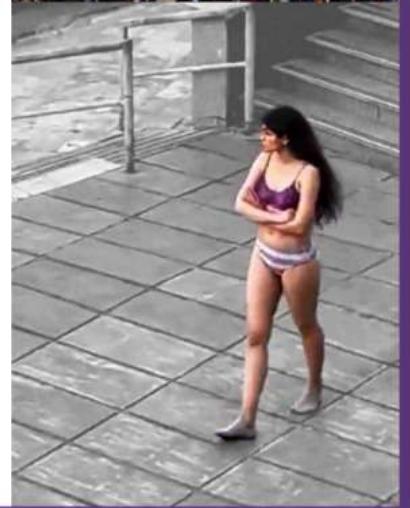
Kadınlara Yönelik Şiddet: Coğrafya
ve Zaman Tanımayan Bir Savaş

Gulan Çağın Kaleli

Narin Güran Dosyası; Devlet-Aile İlişkisi
ve Dijital Panoptikon / Dava İzlemi

Şükran Demir - Söyleşi

Kürt Kadın Hareketi ve Feminist
Mücadele Arasındaki Geçişkenlikler

İÇİNDEKİLER

- 1** Erkek Adalete Karşı Özsavunma
Esra Kahraman
- 5** 25 Kasım erkek şiddeti ve erkek devlet şiddeti
Hülya Osmanağaoğlu
- 8** Özel Savaşın Anatomisi: Bireyden topluma yayılan çürüme
Kibriye Evren
- 12** Her İntihar Toplumsal Bir Cinayettir: 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddet Bağlamında
Mimoza Kadın Derneği / Çiğdem Göksoy
- 15** Barbarlıktan Kaçan Kadınların Yeni Barbarlıklarla Mücadelesi
Meryem Çağ
- 18** Kadınlara Yönelik Şiddet: Coğrafya ve Zaman Tanımayan Bir Savaş
Emine Özhasar
- 20** Narin Güran Dosyası; Devlet- Aile İlişkisi ve Dijital Panoptikon
Gulan Çağın Kaleli
- 25** Kürt Kadın Hareketi ve Feminist Mücadele Arasındaki Geçişkenlikler
Şükran Demir - Söyleşi

Erkek Adalete Karşı Özsavunma

Esra Kahraman-24 Kasım 2024

Bu bastırma ve çaresiz hissettirme, psikolojik olarak çöktürme ve itaat ettirme politikasıdır. Buna karşın tahakküm aracı olan bastırmayı fark etmek kendi içsel gücümüzü de fark ettirir. Bu farkındalık elbette dayanışma ve şiddete karşı yüksek ses çıkartmakla örüldü

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü, Dominik Cumhuriyeti'ni yöneten Rafael Trujillo diktatörlüğüne karşı eşit ve özgür bir yaşam için mücadele eden, Mirabal kardeşler olarak bilinen ve üyesi oldukları hareket içerisinde Kelebekler olarak anılan üç cesur siyasi muhalif olan Patria, Minerva ve Maria Teresa kardeşlerin mücadelesine dayanır. Diktatörlüğe karşı mücadele yürüttükleri için 25 Kasım 1960'ta diktatörlüğün polislerince arabaları durdurulduktan sonra boğazlanarak ve sopalarla dövülerek katledildiler. Daha sonra cesetleri arabaya geri koyulup uçurumdan aşağı atılarak kardeşlerin bir kaza sonucu öldüğünü göstermeye çalıştılar. Diktatörlük bu siyasi suikast ile Mirabal kardeşlerin mücadelesini ortadan kaldırmak istese de kardeşlerin bu şekilde canice katledilmesi halkta büyük bir tepki yarattı. Ölümlelerinden 1 yıl sonra halk Trujillo Diktatörlüğü'nü devirmeyi başardı. Böylece Kelebeklerin ölümü Dominik'te devrimin doğuşunu yarattı. 50.000'den fazla insanın ölümünden sorumlu olan bir diktatörlüğün yıkılması için mücadele eden ve bedelini hayatlarıyla ödeyen üç kız kardeş 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nün sembolü oldu. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1999 yılında, 25 Kasım'ı 'Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü' ilan etti. O günden bugüne 25 Kasımlarda dünyanın her yerinde kadınlar, eşitsizliğe sömürüye şiddetin her türüne karşı ve bu şiddeti üreten, şiddeti yeniden var eden her türlü uygulamalara karşı yüksek bir ses ile karşı çıkıyor.

Bugün artık şiddet sadece fiziki bir durum değil birçok farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Diyebiliriz ki kadınların mücadeleleriyle yer almaya başladıkları her yeni alanda yeni şiddet biçimleriyle karşılaşmaktadırlar. Bu durum da sürekli yeni şiddet tanımlamaları yapma gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla şiddeti ve neyin ne tür bir şiddet olduğunu her zaman kadınlar olarak birbirimize hatırlatmamız gerekmektedir.

Şiddet: Kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü zedeleyen her davranış şiddet tanımına girmektedir.

Bedensel olarak gücü, bir kontrol etme ve denetleme aracına dönüştürmek ve bu gücü aynı zamanda tahakküm kurma aracı olarak görme fiziksel şiddettir. Fiziksel şiddet varken psikolojik şiddetin varlığı da kaçınılmazdır. Bedenen uygulanan bu şiddet türünün amacı, egemenliği ve tahakkümü sürdürmektir. Bireyin ruhsal olarak bütünlüğünü, onurunu zedeleyici her şey psikolojik şiddettir. Psikolojik şiddet görülmeyen fark edilmeyen bir şiddet türü olup her alanda olduğu gibi kadına yönelik toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı olarak da en yoğun görülen şiddet türüdür denilebilir. Türkiye’de kadınların kamusal alanlardan çıkartılıp kapalı alanlara sıkıştırılmaya çalışılması, kazanımlarının ellerinden alınmaya ve aile kurumu içerisine kapatılması en büyük psikolojik şiddet örneklerinden biridir.

Psikolojik şiddet ile fiziksel şiddet iç içe olup bir bütünlük söz konusudur yani beden bütünlüğüne zarar verirken ruhsal bütünlüğün zarar görmemesi mümkün bir durum değildir. Yine farkında olunmayan veya toplumsal olarak söylenilmemesi gerektiğine inanılan cinsel şiddet; cinsel nitelikli olan ve kişinin rızası olmayan her türlü eylem ve harekettir. En çok da evlilik adı altında kadınlar bu şiddeti yaşamaktadır. Ekonomik gücü bir şiddet aracına dönüştüren erkeğin geçmişten bugüne paranın ve emeğin sahibinin kendisinin olduğunu ve ancak erkek olarak paranın gücünün kullanılabileceğine inandığı ve bu inançla kadına şiddet uygulaması, kadının emeğini görmemesi ekonomik şiddettir. Kapitalizm ve patriyarka, şiddeti ve bu saydığımız bütün şiddet biçimlerini gün geçtikçe yeniden var ediyor.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayanan ve gün geçtikçe dünyada sağ iktidarlar güçlendikçe kadına yönelik şiddet biçimleri var olan erkek yasa politikalarıyla bu şiddet kendini yeniden var edip aynı zamanda bu şiddeti yasalaştırıyor desek yerinde olacaktır. Halen günümüzde kadına yönelik fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddetin en yoğun olduğu, kadın bedeninin ve emeğinin her geçen gün artan biçimde sömürü alanı haline getirildiği bir dünyada var olma mücadelesi veren ve bu şiddete karşı biz hayatı istiyoruz diyen kadınlar için 25 Kasım sadece bir anma günü değil tüm kadınların şiddetin her türüne karşı güçlü dayanışma ile bir araya geldikleri ve erkek şiddeti ile mücadele ettikleri, buna karşı ses çıkardıkları bir gündür.

Yaşamları boyunca her bir kadın aile, devlet, sermaye ve toplumsal alandaki tüm ilişki biçimlerinde her türlü baskı, ayrımcılık, sömürü ve şiddeti deneyimleyerek büyümüş ve bu şiddetin her türü hafızalarına kazanmıştır. Ancak 1960’ta Mirabellerden günümüze tarihin

her döneminde kadınlar direnişi, mücadeleyi ve kurtuluşu yine kendi varlıklarında xwebun olma bilinciyle, bir araya gelerek direnişi örgütlemiş ve bu direnişle meydanlara çıkmışlardır. Kobane'den Şengal'e, Afganistan'dan Hindistan'a, kadınlar yüz yıllardır erkek şiddeti ve şiddetin her biçimi ile mücadele ederken çok güçlü bir dayanışma ve ortak zeminde mücadele geliştirmiş olup bu mücadele ve dayanışma aslında güçlü bir öz savunmayı ortaya çıkarıp beslemiştir.

Peki Kürt kadın hareketinin "ÖZSAVUNMA HAKTIR" sloganı ile duyulmaya başlayan ve son yıllarda feminist literatürde de çokça duyduğumuz bu kelime kadınlar için ne anlama geliyor?

Özsavunma en yalın ve kaba tanımıyla; kişinin kendini, karşı bir saldırı ve zarar vermeye karşı korumasıdır. Psikolojik olarak iyilik halini, fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü korumak için öz güce dayanan savunma biçimidir. Öz gücün kaynağı yine bireyin kendisinde olmaktadır.

Kadın özsavunması, kadınların uğradıkları toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden doğan şiddete karşı kendilerini savunmalarını sağlar. Toplumsal cinsiyet rollerine meydan okuyarak zorla bastırılmış ve bu bastırılma ile aslında tahakküm altına alınmak istenen iradelerini açığa çıkararak, kendi yaşamlarının karar vericisi olmalarını sağlayacak zihinsel farkındalığa yol açarak, dolayısıyla egemen eşitsiz ve cinsiyetçi yapılara- kişilere karşı kendi bütünlüğünü ve varlığını korumak amacıyla yapılan her harekete özsavunma diyebiliriz. Hayatta kalma ve kendini savunma deneyimleri herkes için biricik olsa da bu öz güç kaynağını dayanışma ve ortak mücadeleden alır.

Kadına yönelik şiddete dur denilmesi ve kadınların eşitlik ve hak mücadelesi vermesi sonucu dünyada birçok koruyucu hukuki düzenleme yapıldı. Her alanda her yerde duyduğumuz gündemleştirdiğimiz İstanbul Sözleşmesi, bu düzenlemelerin en önemlilerinden biri. Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve İstanbul'da imzalandığı için İstanbul Sözleşmesi adıyla anılmaktadır. Türkiye, Sözleşmeyi ilk imzalayan devletlerden biridir. Sözleşme, Anayasanın 90. maddesi gereği kanun hükmündedir ve diğer kanunların Sözleşme'de düzenlenen hususlardan farklı hükümler içermesi halinde Sözleşme'nin hükümleri esas alınır. Sözleşme hakkında anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz ve hükümleri yasama, yürütme, yargı organlarını, idari makamları ve diğer kişi ve kuruluşları bağlar.

İstanbul Sözleşmesi'ni kadınların insan haklarına ilişkin diğer sözleşmelerden ayıran özelliklerden ilki, Sözleşme'nin kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcılığı olan ilk uluslararası sözleşme olmasıdır. İstanbul Sözleşmesi ile kadına yönelik şiddetin kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizlikten kaynaklandığı vurgulanmış; kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık türü olarak kabul edilmiştir.

Bu Sözleşmeye Türkiye'nin girmesi yukarıda da vurguladığımız gibi aslında kadınların mücadelesinin ortak kazanımıydı.

Yasaların gün geçtikçe erkek yasalar dediğimiz toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ören yasalar haline gelmesi ve kadın mücadelesinin yani eşitlik ve özgürlük mücadelesini tehdit olarak gören erkek adalet sistemi, içi boş türlü bahaneler ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekildi. Yasaların koruyuculuğunun olmadığı aksine fail azmettirici ve aklayıcı bir durumda olduğu ve cezasızlık politikalarının gün geçtikçe arttığı bir zeminde kadınların her türlü şiddete karşı bütünlüğünü korumak adına ve şiddete karşı kendini var etmesi öz savunmadır.

Erkek egemen güç ve iktidarların varlığını sürdürmesi çoğunlukla bastırma ve susturma politikaları ile olmuştur. Psikoloji biliminde çoğunlukla bastırmaya karşı eylemselliğin azalması öğrenilmiş çaresizlik ile açıklanır; Öğrenilmiş çaresizlik, kişinin istenmeyen bir durumla karşılaştığında, kendisinin ya da başkalarının davranışlarının sonucunun değiştirilemeyeceğine dair inancıdır. Diğer bir deyişle, kişinin olumsuz ve zorlayıcı bir durumla karşılaştığında veya kendisine zarar verildiğinde yapabileceği hiçbir şey olmadığına inandığı bir durumdur. Bu inanç nedeniyle kişi, çaba göstermeyi bırakır, umutsuz ve çaresiz hisseder. Bu çaresizlik de öz güven ve öz gücü zedeler.

Bu bastırma ve çaresiz hissettirme, psikolojik olarak çöktürme ve itaat ettirme politikasıdır. Buna karşın tahakküm aracı olan bastırmayı fark etmek kendi içsel gücümüzü de fark ettirir. Bu farkındalık elbette dayanışma ve şiddete karşı yüksek ses çıkartmakla örüldü.

Türkiye'de 25 Kasımların eylemsellik tarihi tam olarak belli olmasa da ilk kadınların şiddete karşı sokağa çıkmaları, dayağa karşı sokaktayız eylemleri ile başlamıştı. Kadınların dayanışma ve ortak bir zeminde mücadele etmesi şiddete karşı gelmesi o günden bu güne her kadının öz kaynağı oldu. Erkek şiddetine karşı olan bu kendini ve varlığını koruma aslında erkek egemenliğine, patriyarkaya, cinsiyetçiliğe, dinciliğe, faşizme, kapitalizme meydan okumadır. Tüm bağlamda öz savunma dayanışmayı önemser ve dayanışmadan güç alır.

İran'da ahlak polislerinin katlettiği Jina Emînî'nin direnişinde dünyada kadın hareketlerinin dayanışması ve ortak bir zeminde buluşup şiddete karşı ses çıkartması yakın zamanda ahlak polislerinin şiddetine karşı kendi bedeni üzerindeki şiddeti ve tahakkümü teşhir etmek için kıyafetlerini çıkartıp öz gücünün farkında olup sokakta iç çamaşırlarıyla meydan okuyan Ahoo Deryaei'nin bedenim benimdir anlamına gelen öz savunmasına katkısı elbette ki oldukça fazladır.

Son Not:

Kıvılcım Turanlı, İstanbul Sözleşmesi, Feminist

Bellek, <https://feministbellek.org/istanbul-sozlesmesi>

25 Kasım erkek şiddeti ve erkek devlet şiddeti

Hülya Osmanağaoğlu-24 Kasım 2024

ILO190 imzalanmıyor, kayyumlara ve Kürt kadınların kazanımlarının gasp edilmesine sistematik olarak devam edilirken, eski kocası tarafından öldürülen kadınlar için İçişleri Bakanı “kayıyı açmasalardı” diyebiliyor

Türkiye’de 25 Kasım eylemlilikleri esas olarak 25 Kasım’ın 1993’te BM tarafından “Uluslararası Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele Günü” olarak belirlenmesinin ardından Mor Çatı’nın güne ilişkin etkinlik-eylem düzenleme kararıyla, adım adım toplumsal muhalefetin gündemine girdi. Sosyalist hareket ile feminist hareket arasındaki tartışma da ilerleyen yıllarda başladı. Uzun yıllar feminist hareket olarak “kadına yönelik şiddet” kavramını kullanıyorduk. 25 Kasımlarda Mirabel kardeşlerin maruz kaldığı şiddetin devletin paramiliter güçlerince uygulanmasının ötesinde, yaşadığımız topraklarda devletin kolluğunun ve paramiliter güçlerinin tarihsel olarak yaygın cinsel şiddeti nedeniyle “Erkek devlet şiddetine hayır” sloganı dövizlerde ve pankartlarda da hep yer alıyordu. İstanbul’da feminist hareketin 2007’de dayağa karşı yürüyüşün 20. yıl etkinliklerinde “kadına yönelik şiddet” yerine “erkek şiddeti” kavramını kullanmasının ardından 2007’den itibaren 25 Kasımlardaki ortak platformlarda da (tartışmalı toplantılar sonucu da olsa) erkek şiddeti kavramı kullanılmaya başlandı. O zamanki gerekçe [hatırladığım kadarıyla] somut olarak şiddetin failinin belirlenmesi, bizzat ailemizdeki erkekler olduğunun anlaşılması içindi. Bugün hiç kuşku yok ki hetero-patriyarakanın kendini yeniden üretmesinde erkek şiddetinin LGBTİ+’lara uygulanması da kavramın kapsamında sıklıkla vurgulanıyor.

Neden erkek şiddeti

Genel olarak tartışmalarda “erkek devlet” şiddetinin kabul görmesine rağmen bugün mücadelenin hedefine hiç kuşkusuz erkek devlet şiddeti koyarken erkek şiddeti kavramını ayrı bir başlık olarak altını çizerek belirtme ihtiyacı ortada. Çok derin analizler yapmadan anlatmaya çalışırsak erkek şiddeti kavramsallaştırması patriyarkanın/erkek egemen sistemin kapitalizmden ayrı iç dinamikleri olan bir sistem olduğu ve kendini yeniden üretmek için rızanın dışında şiddete de kurumsal olarak ihtiyaç duyduğu analize dayanıyor. En bildik tezlerle söylersek evdeki işçi erkeğin evdeki işçi kadını dövmesinden sermayenin somut bir çıkarı yok. Evdeki erkeğin, kadını yaptığı yemeği beğenmediği için dövmesinde hiç kuşku yok ki kadının asli görevinin ev işleri olması ve aile denen kurumun yazılı hukukta yer alması bile erkeğe yemeği beğenmediğinde kadına vurma hakkını tanıması belirleyici. Cinsel taciz faillerinin sadece işyerindeki patron ya da patron temsilcisi ustabaşılar değil bizzat beraber sınıf mücadelesinin parçası olduğumuz işçi erkekler, sokaktaki tanımadığımız adamlar ve hatta evdeki ailedeki babalar, abiler vd. olması gibi. Feminist mücadelenin yükselişi ve kadınların yaşadıkları şiddeti ve şiddet türlerini bilince çıkarmalarıyla 30-35 yıl öncesinden farklı şiddet türlerine karşı da mücadele ve bilinç yükseldi. Evet partner şiddeti 2. Dalga Feminist Hareket ile ilk sorgulanan şiddetti, ama son 15-20 yıldır özellikle flört şiddeti, hayır hayır demektir diye yükselttiğimiz sözümüzü artık “evet demediysem hayırdır” diye tamamlıyoruz.

Devletin kadın merkezlerini kapatan kayyumuyla, gözaltısındaki cinsel şiddetiyle, hapishanelerdeki saldırıları ile fiilen uygulayıcısı olduğu erkek şiddetine, İstanbul Sözleşmesi’nden çıkış ve LGBTİ+ harekete yönelik yasaklarla, erkeklerin kadınları kamusal alanda ve özel alanda sindirmek için uyguladıkları şiddetin önünü açması eklendi. Göçmen kadınlar için herhangi bir vatandaşlık hakkı zaten söz konusu değilken geri gönderilme riski özellikle kamu kurumlarındaki erkek şiddetini pervasızlaştırıyor. Kadın cinayetleri de trans cinayetleri de vahşileşerek artarken LGBTİ+ hareket yer altına inmeye zorlanıyor. Sonuçta patriyarka sistem olarak tüm toplumsal ilişkilere ve kurumlara eklemlenirken, bu bize ev içindeki erkek şiddetinin ötesinde devletin erkek şiddeti ya da sermayenin kadın işçileri baskı altına alırken ‘ahlaksızlık’ suçlamasıyla işten çıkarma tehdidiyle kendini gösteriyor. Uzaklaştırma kararları uygulanmıyor tacizci polis şefleri terfi ettiriliyor, çıplak arama rutinleştiriliyor, ILO190 imzalanmıyor, kayyumlara ve Kürt kadınların kazanımlarının gasp edilmesine sistematik olarak devam edilirken, eski kocası tarafından öldürülen kadınlar için İçişleri Bakanı “kapıyı açmasalardı” diyebiliyor. Sonuçta patriyarkanın kendini koruma ve yeniden üretmesinin aracı olarak erkek şiddeti tüm toplumsal ilişkilerde vücut buluyor. Erkek ve erkek devlet şiddeti; kayyum polis tacizi oluyor, patron tacizi tehdidi oluyor, ırkçılıkla birleşiyor göçmen kadınları hedef alıyor, okul müdürlerinde cisimleşiyor öğrencilere taciz ve baskı olarak dönüyor ve tabii her daim ailede ve yanımızdaki yöremizdeki erkeklerle hayatımıza giriyor.

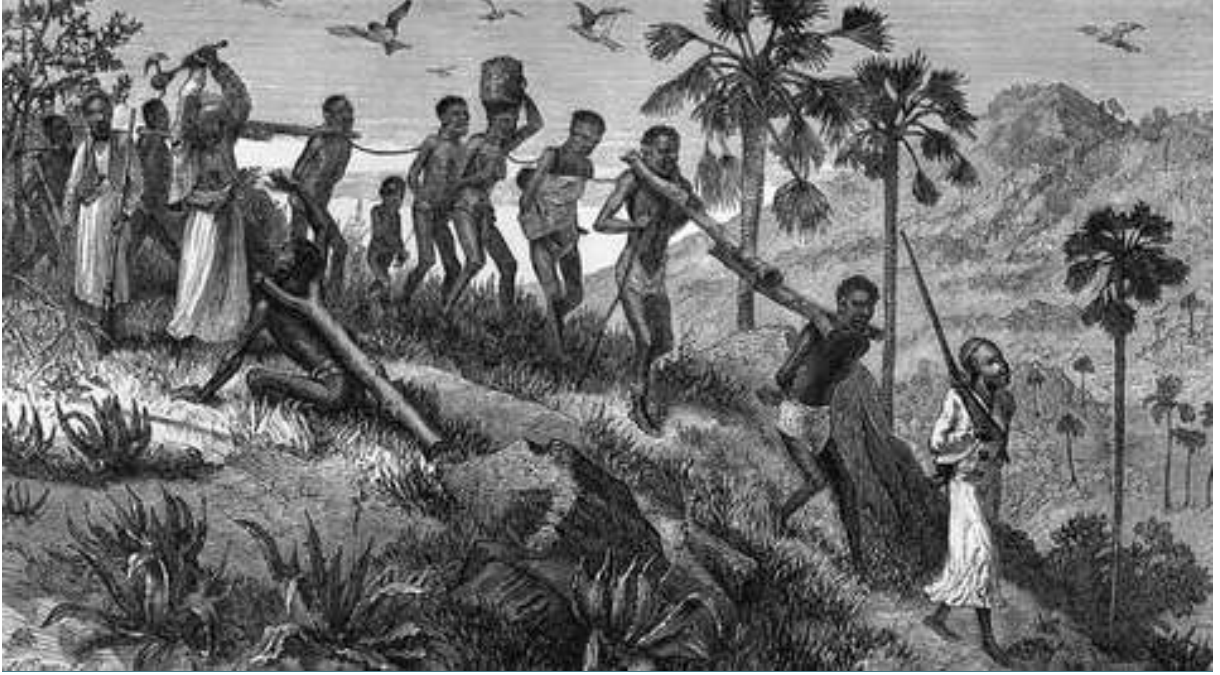
Erkek şiddetiyle mücadelenin öznesi kim

Son 10 yıldır AKP adım adım kadın düşmanı politikaları daha yüksek sesle hayata geçirdikçe iktidar ittifaklarını hatta muhalefete saldırılarını da kadın ve LGBTİ+ düşmanlığı üzerinden inşa etmeye başladı. “Legebeteciler ve İstanbul Sözleşmesi aileyi yıkıyor” diye başlayan kadın düşmanlığı ve nefret politikalar Yeniden Refah ve Hüdapar ile ittifaklarda 6284 pazarlığına LGBTİ+ hareketin yer altına itilmesinde anlaşmaya dönüştü. Kuşkusuz bir rejim değişikliğinden ya da faşizmin kurumsallaşmasından bahsediyorsak toplumu en küçük hücrelerine kadar yeniden örgütlenme politikasının da farkındayız. AKP de kadınların itaat ettiği, LGBTİ+'ların görünmezleştiği bir toplumun kendi bekası için ihtiyaç olduğunun farkında. Ve tüm bu patriyarka- devlet iş birliğine karşı mücadele tüm toplumsal muhalefetin gündemi olmak durumunda. Ayrımsız olarak kadınlara yönelik saldırılara da LGBTİ+'lara yönelen nefret politikalarına da eş zamanlı karşı duruş elzem.

Bunlardan bağımsız olarak erkek şiddetine (ve erkek devlet şiddetine) karşı her daim olduğu gibi 25 Kasımlarda da feminist hareketin, sosyalist kadınların [ve örgütlenmelerinin], Kürt kadın hareketinin, işçi sınıfından, öğrenci, ev kadını genç Alevi, Arap, LBT, tüm kadınların yan yana gelmesi doğrudur ve ihtiyaçtır. Erkek şiddetinin, erkek devlet şiddetinin ve hatta sermayenin erkek şiddetinin vd. karşısında dayanışma ve birlikte mücadele politik bir muhtevaya sahiptir. Ancak kadın hareketinin ve feminist hareketin erkek şiddetine ve erkek devlet şiddetine karşı yükselttiği bu dayanışmayı, sosyalist hareketin çatısı altında var saymak, kadın kurtuluş mücadelesini sosyalizm mücadelesinin bileşenine indirgemek, sınıf-sosyalizm mücadelesinin [devrimci] öznesi olarak işçi sınıfını değil toplumsal hareketleri görmek, sosyalizm mücadelesini en iyi ihtimalle antikapitalist mücadeleye indirgemenin yanı sıra Marksizimi de post Marksizme rehlin vermek anlamına gelir. Maddeci feminist hareket açısından erkek şiddeti, patriyarkanın kendi iç dinamiklerinin ürünü olarak kendini yeniden üretmenin aracı. Bu şiddete karşı mücadelenin öznesi elbette tüm kadınlar. Ancak patriyarkanın maddi temeli yani ev içinde kadınların emeğine karşılıksız el konması ortadan kalkamadıkça erkek şiddetinin de yok olmayacağı bilinciyle mücadele eder feminist hareket. Yani erkek şiddetine karşı mücadele erkeklerin evde emeğimizi ve cinselliğimizi denetlemesinden ayrı düşünülemez. Erkek şiddetine karşı mücadeleyi, şiddetin ortaya çıktığı tüm toplumsal ilişkilerde maruz kalan kadınlarla birlikte vermek feminist hareketi anti - kapitalist bir birleşik mücadele anlayışıyla malul bir sosyalizm mücadelesinin alt kolu haline getirmez. Erkek şiddetiyle mücadele AKP politikalarından bağımsız olarak feminist mücadelenin ekseninde her daim yer alır, bugün kadın katliamlarına, trans cinayetlerine, kayyumlara, gözaltında tacizlere karşı yükselttiğimiz erkek şiddetiyle mücadelenin merkezine yarın AKP'den sonra “sevişirken evet demediysem hayırdır” kampanyasını koyabiliriz zira.

Özel Savaşın Anatomisi: Bireyden topluma yayılan çürüme

Kibriye Evren-24 Kasım 2024

Sömürgecilik, yalnızca askeri zor ve baskıyla ilerleyen bir sistem değildir. Sömürgeci kültürün kalıcı hale gelmesinin en etkili yolu, zihniyet kırımıdır. Bu savaşta, yalnızca bir toprak parçası istila edilmiyor; aynı zamanda istila edilecek coğrafya ve gasp edilecek değerlerin sahipleri için özel ve psikolojik savaş yöntemleri devreye girmesi gerekir

Eril sistemin yarattığı kapitalist modernite, günümüzde derin bir krizle karşı karşıya. Ekonomi, ekoloji, politika, toplumsal cinsiyet, kimlik siyaseti ve toplumsal ahlaki yapı, bu krizin en önemli örneklerindedir. “Üçüncü Dünya Savaşı” olarak adlandırılan bu kriz, dünya genelinde ve özellikle yaşadığımız coğrafyada, çağımızın en üst aşamasına ulaşmış durumda. Bu kriz, halklar üzerinde onarılması mümkün olmayan, uzun vadeli yıkıcı etkiler yaratıyor ve önü alınmazsa daha da derinleşeceğe benziyor.

Krizin topluma yansımaları, çocuk ve kadın katliamları, ölüm, yoksulluk, tecavüz, taciz, uyuşturucu, fuhuş, üniformalı şiddet, göç, mültecilik, özel savaş, doğa ve hayvan katliamları gibi kavramlarla kendini gösteriyor. Bu konular, gün geçtikçe daha fazla tartışılan ve yazılan meseleler haline geliyor. Bizler, bu gerçeklerle yüzleşmek zorunda kaldığımız için utanıyoruz; ancak patriyarkal sistem, yaptığı eylemlerden dolayı utanmıyor, sıkılmıyor ve arlanmıyor.

Özel Savaş İçin Her Yol Mübah

“Amaç için her yolu mübah gören” Machiavelli’den günümüze iktidarların savaşı, şiddeti ve siyaseti bir araç olarak kullanmaları, bu süreçteki en belirgin örneklerden biridir. Savaş,

sadece bir şiddet aracı değil; aynı zamanda çeşitli yollarla siyasi bir strateji olarak da denemiştir. Şiddet sarmalının toplumsal yaşamda kanıksanması, bireylerin yaşananlara karşı tepkilerinin zayıflamasına yol açarken, şiddet, fiziksel bir eylem olmanın ötesinde toplumsal bir norm haline geliyor. Bu durum, özellikle kadınlar ve çocuklar üzerindeki şiddetin artmasına ve toplumda cinsiyet eşitsizliğinin derinleşmesine neden oluyor. Kadın bedeni ve toplumsal cinsiyetle bağlantılı kimlik kavramları, savaş ve çatışmaların odak noktası olurken, toplumsal yozlaşma ve ahlaki çürüme, bu krizin en acımasız yüzü olarak karşımıza çıkıyor.

Sömürgecilik ve Zihniyet Kırımı

Sömürgecilik, yalnızca askeri zor ve baskıyla ilerleyen bir sistem değildir. Sömürgeci kültürün kalıcı hale gelmesinin en etkili yolu, zihniyet kırımıdır. Bu savaşta, yalnızca bir toprak parçası istila edilmiyor; aynı zamanda istila edilecek coğrafya ve gasp edilecek değerlerin sahipleri için özel ve psikolojik savaş yöntemleri devreye girmesi gerekir. Bu yöntemler arasında istihbarat toplama, ajitasyon propaganda (medya), karalama, moral bozma, düşürme, kimliksizleştirme, fuhuş, uyuşturucu, tecavüz, kültürel kırım, ekolojik talan, tarihsel değerleri yok etme, ahlaki olarak düşürme, korku ve kayyım uygulamaları yer alır.

Kuralsız ve Ahlaksız Savaş

Özel savaş, adından da anlaşılacağı üzere, yalnızca toplumu değil, o toplumun içindeki her bireyi tek tek hedef alır. Bireye “özel” çalışarak, bireyin yaşamını didik didik inceler. Güçlü ve zayıf yönleri, zaafı, beslenme alışkanlıkları, giyim tarzları, sevgi ve nefretleri, kimlerle gezdiği, sosyal ilişkileri gibi temel özelliklerini mercek altına alır. Bu bağlamda, özel savaş, bireylerin kimliklerini ve yaşamlarını yozlaştırarak başkalaştırmak için çalışır. Kendi öz benliğinden kopan birey, hem kendine hem de toplumsal değerlerine yabancılaşarak bir çürüme sürecine girer.

Özel savaş, aynı zamanda “kuralsız savaş” olarak da adlandırılır. Bu terim, savaşın geleneksel kurallarının dışında, etik ve ahlak sınırlarını hiçe sayarak yürütüldüğünün ifadesidir. Son yıllarda, bu tür savaş yöntemlerinin en belirgin örneklerinden biri de fişleme yöntemidir. Fişleme, baskıcı rejimlerin karakteristik bir uygulaması olup, devletin kendine göre “sakıncalı” gördüğü kişi ve kuruluşları dikizleme, haklarında istihbarat toplama ve biriktirme işlevini görür. Fişleme yöntemiyle iktidar, bireyin yaşamının her tarafına nüfuz eder. Bu süreç, bireyin sosyal ilişkilerini, düşünce yapısını ve davranışlarını kontrol altına almayı amaç edinir.

Fişleme: Bir Özel Savaş Yöntemi

Devletin fişlemedeki amacı, bireyi kendi “ağına” düşürmektir. Tüm özelliklerini öğrendikten sonra bu bireyi kültürel değerlerine ve toplumuna karşıt hale getirir. Nitekim Kürdistan’da son yıllarda bu yöntemle birçok kişi ajanlaştırılmıştır. Ajanlaştırma politikası ile toplum birbirine karşı güvensiz hale getirilerek, toplumsal örgütlenme ve

toplumsallaşma parçalanarak sürekli birbirlerinden kuşku duyan bireyler yaratılmak istenmektedir.

Özel savaş stratejisi, en fazla genç kadınlar ve erkekler üzerine çalışır. Son yıllarda Colemêrg (Hakkari), Şırnex (Şırnak), Wan (Van), Amed, Dêrsim gibi Kürdistan kentlerinde giyim kuşamından yaşam tarzlarına, ahlaki yapılarından gelenek göreneklerine kadar oldukça aykırı ve “özel tipler” görmek mümkündür. Bu “özel tipler”, yoğunluklu olarak gençlerin sosyal etkinliklerini artırmak amacıyla takıldığı belirli mekanları tercih ederler. Bu mekanlar arasında kafeler, AVM’ler, konser alanları, okullar ve dershaneler yer alır. Burada genç kadın ve erkeklerle arkadaşlık kurarak “ağlarına” düşürürler. Son yıllarda çıkan fuhuş, uyuşturucu ve gençlerin özgürlük arayışındaki düşüş, kurulan bu tuzakların sonucudur.

Özel savaşın en fazla yatırım yaptığı kurumlar

Devlet, dini dernekler, kuran kursları, cemaatler ve tarikatlarla işbirliği yaparak onlara ekonomik ve askeri imkânlar sunarak özel savaşın en yereldeki aparatı haline getirir. Cemaatler ve tarikatlar, halkla iç içe olduklarından dolayı oradan gelecek bilgi akışı, özel savaş için oldukça önemlidir. Apartmandan, siteden veya mahalleden gelen bilgi, özel savaşın yürütülmesinde stratejik bir avantaj sağlar. Özellikle AKP iktidarında, Kürdistan’da apartman bodrumları, evlerde ve mahallerde değişik isimlerle faaliyet yürüterek özel savaşın aparatı olarak kullanıldığına dair çok sayıda örnek bulunmaktadır. Bu yapılar vasıtasıyla önce bireye sonra da topluma sızarak dini duygularını manipüle eder, onları etkiler ve yönlendirir. Tanımadan gittiğiniz, savunmasız çocuklarınızı gönderdiğiniz tarikat lideri, hoca, mele veya din insanı olarak gittiğiniz kişiler özel savaş elemanı olabilir. Özel savaşın en fazla kendisini topluma nüfuz ettiği alanlar, milliyetçiliğin, dinciliğin ve cinsiyetçiliğin günlük olarak üretildiği yerler olmaktadır.

Özel Savaşın Toplumun Özsavunmasını Hedeflemesi

Özel savaşın en belirgin özelliği, gerçekleri ters düz ederek bulanıklaştırmasıdır. Bu süreç, örgütlü ortamı dağıtarak ya da zayıflatarak gerçekleşir. Örgütsüz birey ve toplum, doğru bilgiye ulaşma ve bu bilgiyi ölçme, biçme ve değerlendirme becerilerini kaybeder. Örgütlülüğün olmadığı yerlerde, manipülasyon, istismar, dedikodu, çekiştirme, yanlış ve yanıltıcı bilgi, kararsızlık ve korkaklık gibi olgular gelişir.

İktidar, genetik kodlarına aykırı olan kadın örgütlerine, muhaliflere, gazetecilere, siyasi partilere ve ekoloji örgütlerine karşı şiddeti giderek artırmaktadır. Bu durum, iktidarın bu grupların varlığını tehdit olarak algılamasından kaynaklanmaktadır. İktidar, bu grupların örgütlülüklerini parçalayarak güçsüzleştirmekte ve öncülerini katlederek, tutuklayarak cezaevleri ile “terbiye” etmeye çalışmaktadır.

Burada temel amaç, bu yapıların örgütlülüğünü ve dolayısıyla özsavunmalarını dağıtmaktır. Örgütlülük zayıfladığında, bireyler yalnızlaşır. Her türlü özsavunma yeteneğinden yoksun bırakılan, dağıtılan, zayıflatılan ve parçalanan birey-toplum, her

türlü şiddete açık hale gelir. Şiddet, toplumda daha yaygın hale gelir çünkü insanlar, örgütlülüğten yoksun olduklarında, karşılaştıkları tehditlere karşı daha özsavunmasız kalır. Özsavunmasız kalan toplum kırıma uğrar.

‘Cinsel kırılmayı erkek aleyhine gerçekleştirmek’

Sonuç olarak; kapitalist modernite, tarihsel süreçlerin bir yansıması olarak egemen erkeklik, savaş ve sömürü sistemlerini derinlemesine barındırmaktadır. Kadın kırımının üstesinden gelmek için Abdullah Öcalan, “Ortadoğu uygarlığında kadın olgusu, tüm toplumsal sorunların çözümünde odak durumundadır. Kısa tarihsel gelişmesini tekrarlamaksızın, önümüzdeki dönem için temel sloganımız, bu sefer için üçüncü büyük cinsel kırılmayı erkek aleyhine gerçekleştirmek olmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmadan, hiçbir özgürlük ve eşitlik talebi anlam bulamaz ve gerçekleşemez. Demokratikleşmenin en kalıcı ve kapsamlı unsuru yine kadın özgürlüğüdür. Kadını önce mallaştıran, günümüzde ise her şeyiyle korkunç metalaştıran sistemin en zayıf yanı kadın sorunudur. Bir dönemlerin işçi sınıfı denilen olgu rolünü en iyisinden kadın soyu yapmak durumundadır” der.

Kadınların, erkek egemen sistemin savaş, manipülasyon, düşürme, komplo ve özel savaş politikalarına karşı durabilmesi için zihinsel, fiziksel ve toplumsal alanlarda güçlü bir direniş göstermeleri elzemdir. “Jin jıyan azadî” ilkesi, bu direnişin temel taşıdır. Kadınların bu süreçteki rolü, sadece bireysel özgürlüklerinin ötesinde, toplumsal dönüşümün de anahtarıdır.

Son Not:

<https://demokratikmodernite.org/ozel-savasa-karsi-zihniyet-ve-yasam-mucadelesi/>
<https://demokratikmodernite.org/tag/ozel-savasa-karsi-zihniyet-ve-yasam-mucadelesi/>

Her İntihar Toplumsal Bir Cinayettir: 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddet Bağlamında

Mimoza Kadın Derneği / Çiğdem Göksoy-24 Kasım 2024

Medya, kadına yönelik şiddetin her boyutunu doğru bir şekilde ele almalı ve bu konuda farkındalık yaratmalıdır

25 Kasım, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak tüm dünyada şiddetin gölgesinde yaşayan milyonlarca kadının sesini duyurmayı amaçlar. Ancak kadına yönelik şiddet sadece fiziksel ya da cinsel saldırılarla sınırlı değildir. Psikolojik baskı, ekonomik şiddet, sosyal dışlanma ve ruhsal eziyet de kadınları adım adım çaresizliğe sürükler. Bu tür şiddetlerin sonucunda kadınların birçoğu, toplumun baskıları altında ezilerek yaşamlarına son vermek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle her intihar, özellikle de kadınların intiharı, toplumsal bir cinayettir ve bu cinayet, sessiz kalınarak ya da şiddete göz yumulduğu sürece işlenmeye devam edecektir.

İntihar, bireyin kendi yaşamına son vermesi olarak tanımlansa da bu trajedinin kökleri çoğu zaman bireysel olmaktan çok daha derindir. Toplumu oluşturan dinamikler, sosyoekonomik koşullar, aile yapısı, eğitim düzeyi, cinsiyet rolleri ve kültürel normlar, bireylerin ruh sağlığını doğrudan etkiler. Bu nedenle her intihar, aslında toplumsal bir yapının, kolektif bir bilinçsizlik ve ilgisizliğin sonucudur. Bir başka deyişle, her intihar, toplumun işlediği bir tür cinayettir. Dolayısıyla Kadına yönelik şiddet, bireysel bir sorun değil, toplumsal bir hastalıktır. Cinsiyet rolleri ve toplumsal beklentiler, özellikle kadınlar üzerinde ciddi bir baskı yaratır. Ataerkil toplumlarda, kadınlar çoğu zaman baskı, şiddet, ayrımcılık ve istismar ile karşı karşıya kalırlar. Toplum tarafından belirlenen kalıplara uymayan bireyler, dışlanır, yargılanır ve susturulur. Bu sosyal baskılar ve dışlanma, birçok kadını yalnızlığa ve umutsuzluğa iter, bu da onları çaresizlik içinde intihara sürükleyebilir.

Kadını intihara sürükleyen ruhsal ve psikolojik yıkımdır. Ekonomik bağımsızlıkları ellerinden alınan, toplumun baskılarıyla susturulan, ev içinde ya da kamusal alanda sürekli şiddete maruz bırakılan kadınlar, zamanla umutsuzluğa kapılır.

Aile içi şiddet, kadınların en temel insan haklarından biri olan yaşama hakkını ellerinden alır. Sürekli bir korku ve baskı ortamında yaşayan kadınlar, çözüm bulamadıkları noktada, yaşamlarına son vermeyi bir çıkış yolu olarak görebilirler.

Özellikle ataerkil toplum yapılarında, kadının toplumsal rolü sıkı kalıplarla belirlenmiştir. İtaatkar, sessiz, fedakar olması beklenen kadınlar, bu rollerin dışına çıktıklarında toplum tarafından dışlanır, damgalanır ve psikolojik şiddete maruz bırakılırlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve erkek egemen yapılar, kadını yalnızca aile içinde değil, eğitimde, iş yaşamında, sosyal hayatta da pasif bir role mahkûm eder. Bu pasivize etme süreci, kadının kendi değerini sorgulamasına ve zamanla içsel bir çöküş yaşammasına neden olabilir. Toplumlar, genellikle ruh sağlığını görmezden gelir veya bu konuda yeterince bilinçlenmemiştir. Ruh sağlığı sorunları damgalanır, sorun yaşayan bireyler dışlanır. Tedaviye ulaşmak, ruh sağlığı hizmetlerine erişim sağlamak çoğu zaman hem ekonomik hem de sosyal nedenlerle zordur. Birçok kişi psikolojik sorunlarını dile getirmekten korkar, çünkü toplum onları “zayıf”, “yetersiz” veya “anormal” olarak etiketler. Ancak ruh sağlığı, fiziksel sağlık kadar önemlidir. Bir insanın ruhsal acıları, fiziksel acılar kadar yıkıcı olabilir. Toplum olarak, ruh sağlığını önemsemediğimiz sürece intihar vakalarının artmasına engel olamayız. İnsanların yardıma ihtiyaç duyduğunu görmezden geldiğimizde, o kişilerin yaşamlarına son vermelerine seyirci kalmış oluruz.

Kadınların çalışma hayatından dışlanması, ekonomik bağımsızlıklarının engellenmesi, onları ekonomik olarak tamamen birine bağımlı hale getirir. Bu bağımlılık, zamanla kadının özgüvenini yok eder. Ekonomik baskı, birçok kadının kendini çaresiz hissetmesine ve çıkış yolu bulamamasına neden olur. Bu ekonomik şiddet, psikolojik şiddetle birleştiğinde kadınlar giderek izole olur ve kendi iç dünyalarına kapanırlar. Duygusal şiddet ve manipülasyon, kadının özgüvenini yıkarak, yaşamını anlamsız hale getirir. Bu süreçte kadınlar genellikle çevrelerinden yardım alamazlar çünkü toplumsal normlar, onları bu duruma katlanmaları gerektiğine ikna eder.

Psikolojik şiddet, fiziksel şiddet kadar görünür olmayabilir, ancak sonuçları en az o kadar yıkıcıdır. Sürekli olarak aşağılanan, hor görülen ve değersiz hissettirilen kadınlar, zamanla bu yıkıcı duygularla başa çıkamaz hale gelir. Kendi değerini ve varlığını sorgulayan bu kadınlar, toplumsal baskılar altında ruhsal olarak tükenirler ve maalesef bu tükenmişlik, intiharın kapılarını aralar.

25 Kasım'ın hatırlattığı bir diğer önemli nokta, toplumun ve medyanın kadına yönelik şiddet karşısındaki duyarsızlığıdır. Şiddet vakalarının çoğu haber yapılırken, yalnızca fiziksel şiddet olayları ön plana çıkarılır. Oysa kadına yönelik şiddet, görünmeyen katmanlarıyla çok daha derin bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Ruhsal yıkım ve

intihar vakaları, medyada genellikle “bireysel bir trajedi” olarak ele alınır. Ancak bu trajedinin toplumsal sebeplerini göz ardı etmek, sorunun özünü kaçırmak anlamına gelir.

İntihar eden bir kadının yaşadığı psikolojik şiddet, ekonomik bağımlılık, toplumsal dışlanma gibi etkenler genellikle görmezden gelinir. Bu tür olaylar bireysel trajediler olarak değil, toplumsal bir sorun olarak ele alınmalıdır. Medya, kadına yönelik şiddetin her boyutunu doğru bir şekilde ele almalı ve bu konuda farkındalık yaratmalıdır. Kadınların yaşadığı ruhsal baskı ve çaresizlik, bir haberden fazlasıdır; bu, toplumun her bireyini ilgilendiren bir sorundur.

Her intihar, bir kadının toplumsal baskılar altında çaresizlik içinde yaşamını sona erdirmesiyle sonuçlanan bir toplumsal cinayettir. 25 Kasım, bu cinayetlere dur demek için bir farkındalık günü olmalıdır. Kadınlar yalnızca fiziksel şiddetin değil, psikolojik, ekonomik ve sosyal şiddetin de parçası haline gelmişlerdir. Bu şiddet türlerinin her biri, kadınların ruh sağlığını bozarak onları intihara sürükleyen birer unsurdur.

Kadınların yaşama hakkını savunmak, onların karşı karşıya kaldıkları her türlü şiddetle mücadele etmeyi gerektirir. Cinsiyet eşitliği bilincini yaygınlaştırmak ve toplumsal normları sorgulamak, intihar vakalarını azaltmanın anahtarlarıdır. Kadına yönelik şiddet, sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun olarak ele alınmalı ve bu şiddetin her türüne karşı topyekûn bir mücadele başlatılmalıdır.

Sonuç olarak, her intihar toplumsal bir cinayettir. Kadına yönelik şiddetin doğrudan ya da dolaylı etkileri altında yaşamlarını sonlandıran kadınlar, sadece bireysel acıların değil, toplumsal çöküşün kurbanlarıdır. Şiddetle, baskıyla ve ayrımcılıkla mücadele etmek, kadınların yaşam hakkını savunmak demektir. 25 Kasım, bu mücadeleyi hatırlatmak için bir başlangıçtır ve her birey bu mücadelenin bir parçası olmalıdır.

Barbarlıktan Kaçan Kadınların Yeni Barbarlıklarla Mücadelesi

Meryem Çağ-24 Kasım 2024

Binlerce kadın ve çocuk, güvenli bir ülkeye ulaşmadan hayatını kaybediyor. Güvenli bir ülkeye ulaşabilenler ise bu kez yeni zorluklar ve sorunlarla mücadele etmek zorunda kalıyorlar

“Hava çok soğuktu, çok acıkmıştım. Sanki Allah bütün yağmuru bizim üzerimize göndermişti. Üzerimizdeki naylon poşetler rüzgardan uçuyordu. Bir ormandaydık, akşamları korkuyorduk. Bizi görmesinler diye saklanıyorduk. Sonra dedim ki: Ölssem keşke, çok açım, çok üşüdüm.” Bu sözler, mülteci olarak çıktığım yollarda tanıştığım yedi yaşındaki bir çocuğa ait. Daha iyi bir yaşam hayaliyle yola çıkmıştı, ancak bu yol onun hayallerinden çok kabuslarla doluydu.

Yaklaşık 7 yıl önce kaldığım bir mülteci kampında, oda arkadaşım olan Rojavalı bir kadın, DAİŞ barbarlığından kızlarıyla birlikte nasıl kaçtığını anlatmıştı. Bulgaristan sınırında güvenlik görevlilerinin taciz dolu bakışlarından ne kadar korktuğunu ve kızlarını koruyabilmek için üzerindeki tüm değerli takıları ve yanına aldığı parasını onlara vermek zorunda kaldığını söylemişti.

Somalili genç bir kadın ise kızının kendisi gibi kadın sünnetine maruz kalmaması için kaçarken, insan kaçakçılarının şiddetine maruz kalmıştı. Kadınlar, bir barbarlıktan kaçarken başka bir barbarlıkla yüzleşmek zorunda kalıyorlar.

Mülteci kadınlar, göç yollarında milliyet, din ya da etnik köken fark etmeksizin cinsel şiddet, tecavüz, istismar ve zorla alıkoyma gibi travmalarla karşı karşıya kalıyorlar.

Kapitalizm ve Ataerkil Kısılcında Mülteci Kadınlar

Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü'ne (UNHCR) göre, son 5 yılda evlerini ve ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların sayısı hızla artmıştır. 2023 yılı sonunda 117,3 milyon insan yerinden edilmişken, bu sayı 2024 yılı Haziran ayı itibarıyla 124 milyona ulaşmıştır. Bu zorunlu göçlerin yarısını kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır.

Kadınlar yalnızca savaşlardan, bombalardan veya yıkımdan kaçmıyor. Cinsel şiddet, zorla evlendirilme ve kadın sünneti gibi erkek egemen anlayışların dayattığı sistematik baskılar, onları göç yollarına itiyor. Kadınlar, yaşadıkları ülkelerde yalnızca kadın olarak var olabilmek için bile ağır bedeller ödüyor. Eğitim ve sağlık haklarından mahrumiyetin getirdiği eşitsizlikler, yoksulluk ve toplumsal baskılar, onları tehlikeli kaçış yollarına zorluyor.

Ne yazık ki bu zorlu yolculuklar çoğu zaman ölümlle sonuçlanıyor. Binlerce kadın ve çocuk, güvenli bir ülkeye ulaşmadan hayatını kaybediyor. Güvenli bir ülkeye ulaşabilenler ise bu kez yeni zorluklar ve sorunlarla mücadele etmek zorunda kalıyorlar.

Sığınmacı Kadınlar: Yeni Sorunlar ve Eski Baskılar

Afganistan'dan Taliban baskısından kaçıp İran ya da Türkiye'ye sığınan kadınlar burada da cinsiyetçi saldırılar, ayrımcılık, şiddet ve tacizle karşılaşılıyor. Kadınlar için, hem Afganistan'da hem de İran'da durum değişmiyor.

Türkiye'de ise mülteci kadınlar, dil öğrenme, eğitim alma ve iş bulma gibi temel ihtiyaçlarda ciddi engellerle karşılaşılıyorlar. Çoğunlukla düşük ücretli ve kayıt dışı işlerde, insanlık dışı koşullarda çalışmaya zorlanıyorlar.

Kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin yüksek oranlara ulaştığı Türkiye ve İran gibi ülkelerde, mülteci kadınların hayatta kalma mücadelesi daha da çetin bir hale geliyor.

Avrupa'da kadınlar görece daha güvenli bir ortamda olsalar da sorunlar bitmiyor. Demokratik ve insan hakları temelli yasalar bulunsa da mülteci kadınlar için cinsiyetçi yaklaşımlar devam ediyor.

Örneğin, Almanya ancak 2023 yılında İstanbul Sözleşmesi'nin 59. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına koyduğu çekinceyi kaldırdı. Bu madde, ev içi şiddet mağduru kadınların eşlerinden bağımsız oturma izni almasını öngörüyordu. Ancak Danimarka ve Polonya, aynı maddeye yönelik çekincelerini sürdürmeye devam ediyor. İstanbul Sözleşmesi'ni imzalayan birçok Avrupa ülkesi ise, özellikle 59. madde olmak üzere, sözleşmeyi etkin bir şekilde uygulamıyor. Bu durum, ev içi şiddet mağduru mülteci kadınların şiddet karşısında sessiz kalmasına neden oluyor.

Mültecilerin yoğun olduğu Avrupa ülkelerinde mülteci kadınlar, genellikle uzun süren kamp süreçleri, iltica prosedürleri ve belirsizlikle ya da geri gönderilme korkusuyla yaşamlarını sürdürmek zorunda kalıyorlar. Mülteci kamplarının ve yurtlarının çoğu, şehir merkezlerinden uzak ve izole alanlarda bulunuyor. Bu durum, özellikle savaş, cinsel şiddet ve travma yaşamış kadınlar için yalnızlık hissini artırıyor ve psikolojik iyileşme süreçlerini olumsuz etkiliyor.

Cinsel şiddet mağduru kadınların uzman sağlık hizmetlerine ve psikolojik desteğe erişimi genellikle uzun sürüyor. Kadın danışman ve sosyal hizmet çalışanlarının yetersizliği ise bu sorunları çözümsüz bırakıyor. Kadınlar, hassas durumlarını erkek görevlilere anlatmaktan çekindikleri için sessiz kalmayı tercih ediyor. Bu sessizlik; yalnızlık, çözümsüzlük, stres ve depresyon gibi psikolojik sorunları daha da derinleştiriyor.

Ayrımcılık ve Sömürü

Dil engeli, mesleki yeterliliklerin tanınmaması ve karmaşık bürokratik süreçler, mülteci kadınların toplumsal yaşama katılımını büyük ölçüde zorlaştırıyor. Eğitim ve çalışma hayatına erişimde karşılaştıkları bu engeller, onları çoğunlukla düşük ücretli ve güvencesiz koşullarda çalışmaya mecbur bırakıyor.

Bakım hizmetleri ve temizlik işleri gibi sektörlerde yoğunlaşan mülteci kadınlar, düşük statülü işlerde çalışırken sömürü ve ayrımcılığa daha açık hale geliyor. Başörtülü kadınlar ise daha fazla ayrımcılığa maruz kalıyor ve iş bulma olanakları önemli ölçüde kısıtlanıyor. Bütün bu engeller, kadınların hem topluma entegrasyonlarını hem de ekonomik bağımsızlıklarını ciddi şekilde zorlaştırıyor.

Siyasi Manipülasyon ve Irkçılığın Yükseliş

Mülteciler, dünya genelinde yükselen ırkçılığın ve otoriter hükümetlerin hedefi haline geliyor. Savaş politikalarının sorumluluğunu üstlenmeyen egemen güçler, mültecileri yalnızca siyasi bir araç olarak kullanmakla kalmıyor, aynı zamanda iç sorunlarının suçlusu olarak gösteriyor. Mültecilere yönelik nefret söylemleri, göçmen karşıtı yasaların artmasına ve toplumsal dayanışmanın zayıflamasına neden oluyor.

Sonuç olarak, mülteci sorununun çözülmesi, yalnızca uluslararası insan hakları çerçevesinde yapılan yasal düzenlemelerle mümkün olamaz; aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, İstanbul Sözleşmesi'nin etkin bir şekilde hayata geçirilmesi kritik bir öneme sahiptir. Bunu mümkün kılacak olan ise, dünyanın dört bir yanından kadınların yürüttüğü kararlı feminist mücadele olacaktır.

Kadınlara Yönelik Şiddet: Coğrafya ve Zaman Tanımayan Bir Savaş

Emine Özhasar-24 Kasım 2024

İnsanlık tarihi, normlara, yerleşik değerlere, kutsal sayılanlara karşı kurulu düzeni sorgulama cesareti gösterenler sayesinde ilerleme sağlar. Kadınların bu mücadeledeki rolü ise yadsınamaz bir gerçekliktir

“Patriyarka” kelimesinin kökeni Latince’den gelmekte olup “baba yönetimi” anlamını taşır. Ancak bu, sadece bir kelime değil; yaşamın her alanında erkeklerin üstün tutulduğu bir toplumsal yapıyı anlatır. Bu yapı, erkeklerin ailede, toplumda, iş hayatında ve politikada üstün olduğu, toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklerin lehine şekillendirildiği bir sistemdir. Patriyarkal toplum yapıları, kadına yönelik her türlü şiddetin kök salıp beslendiği, şiddetin temelde meşrulaştırıldığı zeminlerdir.

Şiddet, fizikselden psikolojik ve ekonomik şiddete kadar pek çok biçimde tezahür eder. Ancak şiddetin kime uygulandığı, bu şiddeti kimlerin meşrulaştırdığı doğrudan politik bir sorundur. Erkek şiddetinin dinamikleri; devlet ideolojisi, iktidar ilişkileri, toplumsal cinsiyet normları ve sosyal, ekonomik eşitsizliklerle doğrudan bağlantılıdır. Kadına yönelik bu tarihsel ve karmaşık şiddet problemine karşı, kadınların mücadelesi ise cesur ve karardır.

Birleşmiş Milletler, 1999 yılında Dominik Cumhuriyeti’nde Rafael Trujillo’nun askeri diktatörlüğüne karşı mücadele ettikleri için işkenceyle öldürülen Mirabal Kız Kardeşler’in anısına 25 Kasım’ı “Uluslararası Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü” olarak ilan etti. 1960’ta tecavüz edilip katledilen bu üç kız kardeş kadına yönelik şiddetin ve siyasi baskıların iç içe geçtiği, baskıcı rejimlerin kadınlar üzerindeki şiddetini sembolize eden güçlü bir simgesi haline geldi. Mirabal Kardeşler’in yaşamı, kadın mücadelesinin tarihine direnişin ve cesaretin örneği olarak kazandı ve bu tarihsel olayın hatırlanması, kadına

yönelik şiddetin yalnızca toplumsal değil, aynı zamanda politik bir mesele olduğunun altını çizmektedir.

25 Kasım, kadına yönelik şiddetle mücadelenin simgesi olmanın ötesinde, kadınların kendilerine yönelen şiddete karşı verdiği toplu direnişi temsil eder. Bu mücadele, kümülatif olarak dünya kadınlarının bir araya gelerek egemen devletleri “bir günde” hizaya getirdiği bir iradeyi gösterir. Son zamanlarda, özellikle Ortadoğu’da kadınlar baskıya ve kıyım karşı daha güçlü bir tavır sergilemektedir. İran’da Mahsa Amini’nin katledilmesinin ardından oluşan toplumsal tepki, kadınların egemen güce karşı direnişinin devam ettiğini gözler önüne seriyor. Geçtiğimiz haftalarda İran’da, İranla bir genç kadın, başörtüsünü yanlış taktığı için güvenlik görevlileri tarafından fiziksel tacize uğrayınca üniversite kampüsünde uygulanan katı kıyafet yönetmeliğini protesto etmek için yarı çıplak soyunarak kampüsün kapısında beklediği ve kısa bir süre içinde gözaltına alındığı bilgisini okuduk. Yine okuduğumuz bilgilere göre, genç kadın İran hükümeti tarafından ‘akıl hastası’ ilan edilerek sağlık merkezine yatırıldı. Protestoculara ve zorunlu başörtüsüne karşı çıkan kadınlara “akıl hastası” damgası vurulması, İran rejiminin uzun süredir uyguladığı bir yöntem. Kadınlar, bu protestoların onları hapiste yıllarca tutabileceğini, akıl hastası ilan edilmelerine veya canlarına kastedilmesine yol açabileceğini bilmesine rağmen, erkek şiddetini ve baskıcı uygulamaları protesto etmekten korkmuyor.

Diğer taraftan kadına yönelik şiddet, yalnızca belirli bölgelere veya gelişmemiş devletlere has bir sorun da değildir; aksine, en gelişmiş ve demokratik toplumlarda bile bu acı gerçeğin izleri görülmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın yaptığı araştırmalara göre, AB ülkelerinde her üç kadından biri yaşamı boyunca fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalıyor. ABD’de ise Ulusal İstatistik Merkezi’nin verilerine göre her yıl yaklaşık 12 milyon kadın fiziksel istismara uğruyor ve partner kaynaklı cinayetlerde öldürülen kadın sayısı tüm cinayet kurbanlarının yüzde 40’ını oluşturuyor. Ekonomik açıdan güçlü, sosyal olarak gelişmiş olarak görülen toplumlarda bile kadınların hak ettikleri güvenliğe ve saygıya erişememesi, kadına yönelik şiddetin sınırları aşan, evrensel bir mesele olduğunu gösteriyor. Bu küresel “erkeklik krizi” her coğrafyada ve her dönemde, kadınların hayatlarına ve özgürlüklerine doğrudan bir tehdit olmaya devam ediyor.

İnsanlık tarihi, normlara, yerleşik değerlere, kutsal sayılanlara karşı kurulu düzeni sorgulama cesareti gösterenler sayesinde ilerleme sağlar. Kadınların bu mücadeledeki rolü ise yadsınamaz bir gerçekliktir. Erkek şiddetinin hayatın her alanına farklı biçimlerde nüfuz eden varlığı, kadınların mücadelesini hayatta kalma mücadelesine dönüştürmüştür. Erkek egemen anlayış kadınların giydiği kıyafetten, gece kaç kadar dışarıda kalacağına, kahkahasından, kiminle evleneceğine, sosyal yaşamda serbestçe hareket etme haklarına kadar birçok alanda baskıcı tavırlar sergileyerek onları köle gibi görmeye devam etse de kadınlar, bu adaletsiz düzene karşı mücadeleyi sürdürüyor ve ilerlemeyi mümkün kılıyor.

Narin Güran Dosyası; Devlet- Aile İlişkisi ve Dijital Panoptikon

Gulan Çağın Kaleli-24 Kasım 2024

Kürdistan’da yıllardır hak mücadelesi yürüten kadınlardan cevap gecikmedi ve sesleri dalga dalga koridora yayıldı “Kuştina jinan polîtîk e! /Kadın ölümleri politiktir!”

Aile, günümüzde en genel tarifi ile gerici sosyal ve kültürel değer yargılarının bütünleştiği çekirdek bir alandır. Bu çekirdek alan devletin en fazla müdahale ettiği, kontrol altında tuttuğu, dinci, milliyetçi, cinsiyetçi kodlar ile şekillendirdiği yerdir. Ortadoğu’da aile yapısının oluşumunda dinin etkileri de oldukça fazladır. Ağalık, aşiretçilik, kabilecilik gibi kurumlar bugün ailecilik biçiminde tutucu bir gelenek ile yoğrulmuştur. Aşiret, kabile denildiğinde akla, güçlü erkek bir lider gelir. Aşiret liderlerinin, aile büyüklerinin en büyük derdi aile kurumunu kökleştirmek, bu kurum içinde daha fazla çocuk yapmak, kadın üzerinde tahakküm kurmak, zengin olmak, kısacası daha fazla mülkün sahibi olabilmektir. Bunu yaparken “önce ben, daha fazla bana” duygusu ile tüm ahlaki ve politik kuralların dışına çıkarak, ulus devletin yarattığı birey olma formuna geçiş yapar. Günümüz aile ilişkilerini ele alırken tarihsel gelişimi, sömürgecilikle ve feodal yapılarla bağlantısını, devletle olan daimi ilişkisini, topluma yansıma gücünü birlikte ele almak gerekir. Yine aileyi ele alırken anne, baba ve çocuk(lar) arasındaki ilişki biçimleri, o aileye hakim olan anlayış bir bütünen ele alınmalıdır. O nedenle aile içi şiddeti, cinayeti, istismarı yalnızca bireysel ilişkiler üzerinden ele almak aldatıcıdır. Şiddetin kaynağını arayacağımız yer, aileye sürekli biçim vermeye çalışan devletin kendisindedir.

Narin Güran cinayeti de devlet, aile, erkeklik kısılcığında gerçekleşti. Bugüne kadar ne yazık ki birçok kadın ve çocuk katliamlarına tanıklık ettik. Gücümüz oranında da mücadele ettik, hala ediyoruz. Ancak Narin Güran cinayeti hiç alışkın olmadığımız şekilde gündeme taşındı; bakanlık, valilik, emniyet müdürlüğü, jandarma ve istihbarat güçleri, ana akım

medya adeta “seferber” oldu. Elbette bu “seferberliğin” bir anlamı vardı. Tavşantepe köyü muhtarı aynı zamanda Narin’in amcası Salim Güran’ın devlet ile ilişkilerinin kuvvetli olduğu biliniyor. Bu tür vakalarda ilk şüpheli aile üyeleri olarak bilinmesine rağmen jandarma tüm arama çalışmalarını Salim Güran ve Nevzat Bahtiyar ile birlikte gerçekleştirdi. Bir yandan dosyadaki deliller karartılıp, baş şüpheliler ile arama faaliyetleri devam ederken, Diyarbakır İl Jandarma Komutanı Tümgeneral düzeyinde basın toplantısı düzenleyerek sona çok yaklaştıklarını söylüyordu. Oysa bu süreçte Eğertutmaz deresinin debisi yükseltildi, arama ekipleri yanlış yere yönlendirildi, köyde yangın çıktı/çıkarıldı, şüpheli şekilde elektrik kesintileri yaşandı. Yani bir yandan ana akım medya aracılığıyla topluma cansiperhane bir arama kurtarma çalışması yapılıyor görüntüsü verilirken, köyün içinde hakikat karartılmaya çalışıldı. Narin’in cenazesinin bulunmasının ardından da AKP ve Hizbullah kanadından yine basına açıklamalar yapıldı. Aileyi sahiplenen ve dostluklarını ilan eden konuşmalarla topluma mesaj verildi. Eş zamanlı olarak köyde bulunan silah ve mermiler, devletle olan bağlantılar, aile içinde magazinsel hale getirilen ilişkiler kadar gündem olmadı.

Soruşturma süreci ise yine iktidara yakın yayın organlarında canlı canlı verilerek, ifade tutanakları bizzat savcılık ve bakanlık kanalıyla bilinçli olarak servis ettirildi. Böylelikle yine “alanında uzman olan erkekler” tarafından ifadeler yorumlandı ve Narin cinayetine ilişkin bir senaryo oluşturuldu. Bu senaryoya uygun olarak ifadeler üç kez değişti ve dosya mahkeme önüne gelene kadar toplumun ikna edildiği senaryo artık bir iddianameye dönüştü. Alelacele ve özensiz hazırlanan bu iddianameye bakıldığında failer ile suç arasındaki ilişkinin yoksunluğu ve bolca hikayeye boğulmuş bir metin olduğu dikkat çekiyor. Soruşturma makamlarının dosyanın bir an evvel açılıp gündemden çıkması için yoğun çaba sarf ettiği duygusu uyanıyordu. Tüm bu sürecin ardından elbette nasıl bir yargılama yapılacağı da merak ediliyordu. Organize bir cinayetin açığa çıkmaması için elbette yargının da sürece dahil edilmesi gerekiyordu.

7 Kasım günü Narin Güran cinayetinin ilk duruşması görüldü ve duruşma üç gün boyunca devam etti. Duruşma gününden bir gün önce Diyarbakır Adliyesi abluka altına alarak tam bir kapatma ve gözetim merkezine dönüştürüldü. Salona ulaşmak için adliyeye girdiğimizde duruşma salonunun önünde izdiham yaşanıyordu. Bu sırada bir grup tarafından “Çocuklar vatandır, vatanına sahip çık.” diye slogan atıldığını duyduk. Bir çocuğu vatan olarak gören, bunun üzerinden kutsaliyet atfeden, her bir kelimesinde ırkçılık ve milliyetçilik kokan bu slogana karşı, Kürdistan’da yıllardır hak mücadelesi yürüten kadınlardan cevap gecikmedi ve sesleri dalga dalga koridora yayıldı “Kuştina jinan polîtîk e! /Kadın ölümleri politiktir!”. Bu esnada duruşma salonunun önüne konulan bariyerin gerisindeki bir sandalye üzerine beliren, Amed’de yaşayan herkesin aşına olduğu ve neredeyse her toplumsal gösteriyi provake eden polis memuru avukatlara dönerek “Ben bile içeri giremiyorum, inanın çok kalabalık.” derken, tepkiler gecikmedi “Sen bile mi? Senin ne işin var ki duruşma salonunda?” Dışardan gelen kalabalığa “duyarlılık” gösterisinde bulunan bu memur bir ay sonra Narin Güran ve Jina Amini eylemine katılan

kadınlara soruşturma açılmasında baş aktör olarak rol alacaktı. Yani ikili devlet teorisinin yansıması bir sandalyenin üzerinde zuhur ediyordu.

Zorlukla girdiğimiz duruşma salonunu ise başka bir göz izliyordu. Kişisel sosyal medya hesabı üzerinden ünlü olmaya çalışan ve kendine “basın çalışanı” diyenler, iktidarın magazin servisi çalışanlarının sıralandığı sandalyelerde gözümüz hakikati yansıtan özgür basın çalışanlarını aradı. Olayın en başından beri yalnızca hakikatin peşinde günlerce gecelerce mesai yapan, her türlü baskı ve zora rağmen ilkeli haberciliği ortaya koyan onlardı. Neyseki salonda gözüm onlara ilişkince biraz daha rahatladım. İlk gün savunması alınan sanıklar Nevzat Bahtiyar, Enes Güran, Yüksel Güran ve Salim Güran’dı. Salonda yaşananlar an be an sosyal medyaya da yansdı. Tüm bu yansıyan durumları da hatırd tutarak dava süresince dikkatimi çeken birkaç noktayı paylaşmak istiyorum sizlerle. Hepimizi derinden etkileyen ve Amed’de tüm sivil toplum örgütlerinin, demokratik siyaset yürüten kurumların, hakikatin ortaya çıkması için kenetlendiği bu olayda savunma yapan sanıkların vücut dillerinin oldukça rahat ve kendinden emin olmaları rahatsızlık vericiydi. Yalnızca red mekanizmasını çalıştıran, önceden ezberletilen bir senaryoyu tekrar ediyordu Güran ailesi.

Dosyayı gereksiz ayrıntılara boğarak hikaye anlatan aile bireyleri, kızına yalnızca istediği gelinliği giydiremediği için hayıflanan bir anne, erkek evladı korumak için birbiri ile yarışan aile büyükleri, devlet ile içli dışlı ilişkilerinden kaynaklı ve gücü elinde bulunduran bir amca ve onunla “gurur duyan” çocukları. Tüm bunlarla birlikte ailenin parasına ve gücüne tamah eden, ne denirse yapacak olan köylülerden biri. Bu tabloda elbette mahkemeye düşen yalnızca aile bireylerinin birbiri ile olan bağlantılarını sorgulamak değil, o köyün sosyolojik yapısını, devletle olan bağını, soruşturma sürecinde bu bağın ne kadar dosyaya nüfuz ettiğinin tartışılmasıydı. Ancak mahkeme başkanının duruşmayı yönetme biçimine bakılırsa dosyayı yalnızca suç ve ceza ikilisi üzerinden ele alıp bir an evvel üzerindeki bu baskıdan kurtulmaktı. Duruşma devam ederken bu kadar hassas bir dosyada ciddiyetsiz ve espri yaparak ortamı rahatlatıldığını düşünmesi en azından uzun yıllardır kadın ve çocuk alanında mücadele veren kurum temsilcilerinde kaygı uyandırıyor. Yine Salim Güran’ın sorgusu yapılırken dosyada önemli bir yer olarak düşünülen, Narin Güran’ın evinin yanındaki ahıra dair yapılan telefon görüşmesi kastedilerek, Salim’in yok etmesini istediği şeyin ne olduğu soruldu. Salim Güran yine çok rahat bir ifadeyle “300 keleş vardı, köye jandarma geliyor o yüzden onları yok et” dedim diye cevap verdi. Buna karşılık mahkeme başkanının da salonda bulunanların da köy yerinde bunca silahın ne için bulunduğunu sorgulamaması şaşırtıcıydı. Yani bir ahır üzerinden neredeyse üç ay boyunca tüm magazinsel haberi yapanlar, ahır içinde saklanan kalaşnikof silahlara dair tek bir soru sorulmaması bu dosyanın hangi seyirde ilerletilmek istendiğinin göstergesiydi.

Yine Salim Güran’ın sorgusunda hiçbir şeyi kabul etmemesine, en kuvvetli delilleri bile yok saymasına karşılık öfkelenen mahkeme başkanı “Salim dosyadaki hiçbir şeyi kabul etmiyorsun, olana da yok diyorsun.” demesi üzerine Salim Güran’ın “Bana kompo

kurdular hakim bey.” yanıtından sonra, mahkeme başkanın yanıtı düşündürücüydü. “Neden, sen vatan haini misin ki devlet sana komplo kursun?”. Sahi kimdi bu “vatan hainleri”, devlet hain olarak gördüklerine komplo kurabilir miydi? Tüm bunlarla birlikte her sorusundan önce “Şimdi yine haberlere konu olacağız ama soruyorum...” diye sorgu yapan mahkeme başkanı, “Narinimiz, kızımız...” dili ile mülkiyeti besleyen ve çocuğu birey olmaktan çıkararak sorgular, duygusal manipülasyonlar, takipçi arttırmak için yoğun bir yarışa giren youtuberlar... Bu seyir içinde herkesi gözetleyen, görünür olmayı besleyen, asıl özneyi unutturan ve yaşananlar üzerinden yeni öznelerin inşasını gözlemlemek mümkündür. Öyle çok şey düşündürüyordu ki o salon. En çok da Narin’i düşündürdü. Erkeklik ile inşa edilmiş bir aile yapısı içerisinde yaşamına son verilmesinin ardından unuttuğumuz yas kültürünü, hakikatin yalnızca hukukla değil siyaset ile olan bağı, yozlaştırılmaya çalışılan toplumu ve tüm bunlar olurken yaşamlarımızın nasıl bir panoptikona dönüştüğünü...

Gözetim bir güç ve iktidar aracıdır. Hakikatimizi yitirdiğimizde gözetimin istediği şekle bürünür, görünme çabasına girer, yanlış anlaşılma korkusu ile vicdana oynar, bunu yaparken de olması gerekenden sıyrılırsınız. İlk başta zorlansak da devamında kendimizi doğal bir akış içerisinde buluruz. Yaşamımızın her alanında sizi izleyen gözün emrinde oluruz. Çünkü şiddet yalnızca kendi düzenini yaratmakla kalmaz, bu yaratım sırasında karıştını da gözetleyerek biçimlendirir. Bir dava sürecinde kullanılan her bir söz, her bir bakış, her bir adım, her bir fotoğraf, her bir tweet; günün sonunda neye hizmet ettiğini sorgulamalı.

Bütün bir süreci ana akım aracılığıyla ikna edilen bir hikâyeye sıkıştıran devlet aklı, yaratılan benlik sayesinde hedefledikleri kitleleri belirli taktikler ile etkisi altına aldı. Bu nedenle işkence altında beyan verdiğini söyleyen sanıkların kendi iddialarına göre ifadeleri değiştirildi. Ancak duruşmada işkence suçu açısından kendiliğinden harekete geçmesi gereken heyet bunu tali bir konu olarak görürken, bu işkencecilerin kimler olduğunu sorgulamadı. Bu iddia dosyaya yenilik kazandırır mıydı doğruluk payı var mı bilinmez ama genel bu umarsızlık hali bir bütünen sorgular sırasında da devam etti. İzleyene zaten kararımız belli duygusunu uyandırıyordu.

Dolayısıyla duruşmanın kamuoyuna nasıl yansıtılacağı daha fazla dert ediliyor gibiydi. Günün sonunda bizi düşündüren, kendiliğinden harekete geçtiğimiz bu dijital panoptikonda şiddetle hukukun ayırt edilemediği noktada; hukukun şiddete şiddetin hukuka geçiş yaptığı eşikti. Byung-Chul Han’ın dediği gibi “*Neoliberal varlığın, özelliklerini taşıyan, bu özelliklerden beslenen ve bu özelliklerin görünürlük kazanmasına aracı olan öznenin anlaşılması noktasında belirginleşmesi, bu özel önemin sebebinin açıklamak için yeterlidir. Bu bağlamda onun eylediği en önemli iş, tüketme eylemidir. Bu yönüyle neoliberal varlığın öznesi, tüketen insandır. Tükettikçe tüketilen, tüketildikçe tüketen, sömürdükçe sömürülen, sömürüldükçe sömüren aktif bir öznedir.*” Tam da bu nedenle Narin Güran cinayetinin devlet, aile, erkek üçgeninde oluşturulan sistemin neye hizmet

ettiğini teşhir ederek, hakikatin hem hukuksal hem de kadınların öncülüğünde yürütülen politik ve ideolojik mücadele sonucunda ortaya çıkacağını biliyoruz. Ancak doğru sonuç almak için süreç içerisinde doğru soruları sormamız elzem. Bu yüzden hakikati ortaya koyabilmek ailenin en başından beri ısrarla “güven” temelinde işaret ettiği devlet gerçekliğini ortaya koymadan Narin için adaleti sağlayamayacağız. “Narin ne gördü” değil, “Narin neden ve nasıl bir suç çetesi tarafından öldürüldü?”

Kürt Kadın Hareketi ve Feminist Mücadele Arasındaki Geçişkenlikler

Şükran Demir / Söyleşi-24 Kasım 2024

Seher Kalkan ve Rojda Bedia Akkaya ile; Feminist hareketin ve Kürt kadın hareketinin tarihsel süreçte ideolojik ve stratejik yaklaşımlarını en yoğun mekan olan Taksim üzerinden nasıl şekillendirdiğini ve bu iki kadın hareketinin birbirini nasıl etkileyip ortaklaşarak mücadelesini güçlendirdiğini konuştuk

1-) Kadına yönelik şiddete karşı uluslararası mücadele günü sizin için ve diğer kadınlar için nasıl bir önem taşıyor? Sizin hafızanızda 25 Kasım yürüyüşleri neye tekabül ediyor?

Rojda Bedia Akkaya:

En büyük yaşamsal dönüşümler bir anlık farkındalıkla başlar. Özgürlük yürüyüşlerinin çıkış noktalarını da düşündüğümüzde hep köleliğe karşı 25 Kasım içimizde oluşan ilk farkındalık ve refleksi hatırlamak her daim büyük güç oluşturur. Bir kadın için bu belki de nasıl bir şiddet sarmalı içinde yaşadığımızı dair beynimizde ve duygumuzda cereyan eden ilk kıvılcımın adıdır. Yani o ilk ana, eğer bir tavırla karşılık verilmişse Özgürlük An'ı demek abartı olmasa gerek.

Buradan bakıldığında 25 Kasım'ın taşıdığı anlam, kadınların ve (tabi benim de) hayatımızda sadece bir güne sığdırılacak bir içerikle ifade edilemez. Şiddetin ne olduğunu tanımlamada, bilince çıkarmada ve bunun eylemine geçmede uzun ve zorlu bir mücadele yürüyüşünün kıvılcımını çakmaya yardımcı olan bir dönüm noktasını da ifade edebilecek potansiyelde sembolleşen bir gündür.

Rojda Bedia Akkaya

İçinde boğdurulmak istendiğimiz şiddet olgusunun sadece ailemizle, komşumuzla, arkadaşlarımızla veya medyada gördüklerimizle sınırlı olmadığını anlamanın; kadın olmanın ortak paydasında buluşmanın ve buradan doğru ortak bir bilinç, duygu ve mücadele bütünlüğünü geliştirmenin bir dönemecidir 25 Kasım aslında.

Mirabellerden bugüne maruz kaldığımız tüm şiddet yöntemlerinin politik bir geçmişi ve alt yapısı olduğunu bilen her kadının bulunduğu ortak bir haykırışa ne denli ihtiyacımız olduğu ortadadır. 25 Kasım yürüyüşlerinde kimi yüreğinin derinlerindeki acıyla, kimi öfkeyle, kimi umut ve inançla ama hepsi şiddetle mücadele kararlılığıyla hazır bulunan kadınların bu anlamıyla sadece kendi hayatlarına dokunmadığının, çok olmanın gücünün büyük değişim umudu yarattığının heyecanıdır bende karşılık bulan. Her geçen yıl hafızamıza kazınan yeni yüzler ve isimlerin yanında giderek büyüyen ve anlamı derinleşen 25 Kasım yürüyüşleri; talepleri ve haykırışıyla yeni Özgürlük An'ları yaratmanın da heyecanı ve umudu oluyor benim açımdan

Seher Kalkan:

Dominik Cumhuriyeti diktatörü Trujillo'ya karşı mücadele eden Mirabal kızkardeşler, 25 Kasım 1960'ta askerlerin tecavüzüne uğrayarak öldürüldüler. Bu tarih kadınlar için bir isyan tarihi aynı zamanda. Biz kadınların içlerimize kapanarak yas tutmamız patriyarkanın çok işine gelirdi elbette. Fakat kadınlar yıllar içinde “Yasta değil, isyandayız!” diyerek mücadeleyi yükselttiler.

25 Kasım biz kadınlar ve LGBTİQ+lar için erkek şiddetiyle mücadele ettiğimiz tek gün değil maalesef. 7'den 70'e neredeyse her gün, her an ve her yerde erkek-devlet şiddetinin türlü halleriyle karşı karşıya kalan kadınlar ve LGBTİQ+lar olarak yine her gün, her an ve her yerde şiddetsiz bir hayat sürebilmek için mücadele halindeyiz. Fakat 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde kadınlar ve LGBTİQ+lar örgütlü olarak birçok ülkede erkek-devlet şiddetini merkeze alarak ifşa edip devletleri erkek şiddetini sonlandırmak için göreve çağırıyor.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde kadından kadına söz iletmek mücadele gününü örgütleyen ve meydanlara akan binlerce kadına da o gün çeşitli imkansızlıklardan dolayı kamusal alana çıkıp o isyana katılamayan sayısız kadına da ayrıca güç ve cesaret veriyor. “Kol kırılır yen içinde kalmasın, Kadın kadının yurdudur, Umutsuzluğa kapılırsan bu kalabalığı hatırla, Biz birbirimizin çaresiyiz...” diye meydanlarda, sokaklarda haykırıp birbirimize hatırlattığımız sözlerimiz bizlerin hayat deneyimidir. Her bir sözümüz hayatlarımızı sömüren ve canımıza kasteden hane içindeki babalara, erkek kardeşlere, kocalara karşı ve kadınları ayırıştırmaya, yalnızlaştırmaya, hizaya çekmeye çalışan kadın ve LGBTİQ düşmanı iktidara karşı verdiğimiz mücadelemizin deneyimleridir.

Çoğu kadının erkek şiddetine uğramaları sonucunda kendilerini suçlu ve yetersiz hissetmeleri, şiddet sarmalından çıkamayacaklarına inanmalarından patriyarkanın aile bağlamıyla hayatlarımızda nasıl ince ince örüldüğünü görebiliyoruz. Patriyarkaya karşı özel alan ve kamusal alandaki her tür engele ve zorbalığa rağmen binlercemizin yan yana gelip her birimiz için çıkardığımız sesimiz, şiddetsiz bir dünya talebimiz ve birbirimize verdiğimiz cesaretin kuşkusuz kadın ve LGBTİQ+ların gündelik hayatlarında çok dönüştürücü etkileri var. Benim hafızamda 25 Kasım yürüyüşlerinin anlamı bu dönüştürücü etkisidir.

2-) Devletin, şiddetle mücadele konusunda yeterli politikalar üretmemesi ya da bu politikaları uygulamaması, kadınların mücadele yükünü nasıl artırıyor? Bu durum, mücadele ettiğiniz süre boyunca nasıl değişti?

Rojda Bedia Akkaya:

Son yıllarda özellikle rejimin cinsiyetinin “erkek- devlet “belirlemesini doğrulayan bir düzene evrildiği ortadadır. Gittikçe erkek egemen bir düzen ve politika alanının yaratıldığı bu süreçte şiddete karşı “önleyici” tedbirlerin devreye konulmaması, failin “suç

“karşısında herhangi bir “cayma” pozisyonuna girmeyip adeta suça yeniden teşrif ettiği pratik politikanın tezahürüdür. Bunun özellikle kadınlar açısından “şiddetin mekanda sınırsızlık ve zamanda süresizlik” doğurduğu ortadadır. Bununla beraber her evde bir “reis “kültürüyle kendini atamış erkek figürleri erkek-devlet iş birliğinin bir yansımasıdır. Yaşamın her alanına sirayet eden, değişen çağ koşullarında iletişim- sanal medya gibi mecralarla, herhangi bir yaş aralığına takılmadan şiddet servis edilmekte, esas teşvik bu zeminler üzerinden sağlanmaktadır. Akran zorbalığı, flört şiddeti, özel alanda artan ve çoğalan şiddet pratikleri özelde kadın ve çocukların şiddete maruz kalma alanlarını genişletmektedir. Yaşamın tüm zaman aralıklarında yansımaları bulan şiddet kültürü elbette devletin, şiddet gibi toplumsal bir soruna dönüşmüş bir gerçekliği kadınlar cephesinden önlemediği, yeterli tedbir almadığı, var olan yasaları uygulamayı birimlerin inisiyatifine bıraktığı ortadayken “kadınların mücadele yükünü “buradan tarif etmek yerinde olacaktır. Bir varlık olarak kadının erkek tarafından “özne-nesne” denkleminde değerlendirilmesi esasta şiddetin çıkış noktasını ifade etmektedir. Buradan hareketle topluma yaklaşım biçiminde de devleti yönetenlerin kendini özne, toplumu nesne görme hali de şiddetin “meşruluk “alanına fetva çıkaran bir yerdedir. Cinsiyetçiliğin, milliyetçiliğin, dinciliğin ideolojik maya olarak erkek- devlet organizasyonunu beslediği bu zeminde ve de zamanda şiddetin politik olarak devreye konulması, örtük de olsa teşvik ve de servis edilmesi, cezasızlık ile ödüllendirilmesi kadınların daha fazla örgütlenmesini, siyaset ve politika üretmesini, eylem hattını güçlendirmesini kazanımların koruması gerekir. Çünkü özünde erkek egemen sistem kadın özgürlük mücadelesini tasfiye etmeye çalışıyor. Bunun için çok boyutlu saldırılar geliştiriyor. Bu saldırı biçimi bazen liberal söylemler bazen tehdit ve şantaj, bazen sahte vaatler bazen katliamla kadınları sindirip mücadelemizi etkisizleştirmeye çalışıyor. Bu yüzden kadınların mücadelesini sistem sınırlarını aşarak örgütlemesi gerektiğini düşünüyorum.

Seher Kalkan:

AKP iktidarı yeterli politika üretip uygulaması şöyle dursun, yıllarca mücadelemizle kazandığımız haklarımıza saldırmaya devam ediyor her fırsatta. AKP'nin bütün bu kadın düşmanı politikaları yasal düzenlemelerden yargıya, diyanetten kolluk güçlerine ve söylemlerine kadar çok bütünlüklü maalesef.

AKP iktidarının kadın, çocuk ve LGBTİQ+ düşmanı politikalarının çetelesi bir hayli uzun...

Özellikle 2012 sonrası giriştiği yasal düzenlemelerle doğurup doğurmayacağımıza kendisi karar vermeye çalıştı ve bu nedenle kürtaşı yasaklamaya girişti. Yetmedi nasıl doğuracağımıza da karar vermek istedi ve sezaryeni da yasaklamak istedi. Kutsal aile bütünlüğünü korumak için Diyanet İşleri Başkanlığı'nı da sürece dahil ederek kadınların boşanmalarını zorlaştırmaya girişti. Cinsiyet eşitsizliği nedeniyle boşanma sonrasında işsizlik ve yoksullukla baş etmek zorunda olan kadınlara sosyal destek, istihdam, ücretsiz kreş vs. sağlamayan devlet erkeklerin ödemekle yükümlü olduğu nafakaya da sınırlama getirerek kadınları şiddet uygulayan erkeklere ekonomik olarak muhtaç hale getirmeye

alışıyor. Müftülük nikahıyla ocuk yaşta evlilikler meşrulaştırıldı. İstismarcılara af girişimiyle yine evlilik yaşının 12'ye indirilmesi ve kadınların, kız çocuklarının istismarcılarla evlendirilmesinin önünü amaya teşebbüs etti. "Büyük Aile yürüyüşleri"ni doğrudan örgütleyerek LGBTİQ+ları hedef haline getirdi. "Aile yapımıza aykırı" gibi bir bahaneyle İstanbul Sözleşmesi'ni feshederek erkek şiddetine karşı kadınları ve çocukları korumayacağını itiraf etti. Çünkü patriyarkanın gelmiş geçmiş en iyi uygulayıcılarından biri olan AKP iktidarı elbette odağına her an aileyi aldı.

Seher Kalkan

"Ne kadar muhafazakar o kadar kutsal aile, ne kadar itaatkar o kadar makbul kadın" formülüyle toplumu kontrol altında tutma stratejisi önce kadınların haklarına, kazanımlarına ve yaşam biçimlerine saldırıyı gerektiriyordu. rettiği söylemlere de genel başkanından hkmet sözcüsüne, bakanından belediye başkanına kadar doğrudan kadın düşmanı bir iktidardan bahsediyoruz. "Kadın erkek eşit olamaz, fıtrata aykırı.", "Kahkaha

atan kadın iffetsizdir.”, “Kız mıdır, kadın mıdır bilemem”, “Kadınlar iş aradığı için işsizlik yüksek.”, “Kahkaha atan kadın iffetsizdir” minvalinde uzayıp giden bu listeye katkı sunan güruhun ortaya saçtıkları bu fütursuz sözlerini işaret fişeği olarak alan erkekler 21 yıllık AKP iktidarı döneminde kadın cinayetlerini kadın katliamına dönüştürdü...

En güncel olanı da İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın, koruma kararı verilen kadınların şiddet faili erkeklere kapıyı açması sonucu öldürüldüklerini söylemesiydi. Oysa koruma kararları, takibi ve denetimi yapılmadığı için erkekler tarafından kolayca ihlal ediliyor. Cezasızlık politikaları nedeniyle artan erkek şiddeti verilerini 2009'dan beri açıkla(ya)mayan iktidar, kadın cinayetlerinin artmasındaki rolünü öldürülen kadınları suçlayarak kendini aklamaya çalışıyor.

Kadınlar her gün erkekler tarafından sudan bahanelerle ve gittikçe daha da vahşi yöntemlerle öldürülüyor: “Her gün makarna pişiriyor”, “Tuzluğu uzatmadı”, “Beyaz tayt giydi”, “Eve benden sonra geldi”, “Boşanmak istedi”, “Kredi kartını vermedi”, “Çalışmak istedi”, “Kıskandım”, “Sevişmek istemedi”, “Alkollüydüm”, “Suriyeliydi”, “Kürtçe konuştu”, “Beni tahrik etti”...

Tüm bu bahaneler mahkemelerde “iyi hal” ve “ağır tahrik” olarak değerlendirilip “erkeklik indirimi” alınabiliyor ve alın size “cezasızlık” adı altında erkek şiddetine AKP teşviki...

Kadınlar bu şiddet sarmalından çıkmaya çalıştıklarında zor bela çıkıp gittikleri karakollardan kolluk güçleri tarafından şiddet gördükleri evlere geri gönderiliyor. Çoğu karakolda şikayetleri işleme alınmıyor, sığınaklarda yer yok deniliyor, koruma kararları uygulanmıyor, uzaklaştırma kararları çok zor çıkarılıyor. Şiddete maruz kaldığına dair kadınlardan delil isteniyor. Şiddete uğrayan kadınlara 7/24 bütünlüklü bir hizmet (sığınak, hukuki destek, ayni ve nakdi destek, kreş ve iş bulma desteği, meslek edindirme) hizmet vereceği söylenen ŞÖNİM'ler yetersiz kalıyor.

Özetle devlet erkek şiddetini önlemek yerine kadınların boşanmalarına engel oluyor ve şiddetten uzaklaşmak için ulaşacakları mekanizmaları işlevsiz hale getiriyor ama tüm bu engellemelere rağmen kadınlar şiddetsiz bir hayat için ölümü bile göze alarak mücadeleye devam ediyor.

3-) Taksim Meydanı, 25 Kasım gibi önemli günlerde kadın hakları eylemleri için sıkça kullanılan bir alan. Taksim'deki ilk 25 Kasım yürüyüşünü hatırlıyor musunuz? O dönemde kadınların ve meydanın toplumsal hafızasında nasıl bir etki yaratıldı?

Rojda Bedia Akkaya:

Toplumsal hafızada Taksim Meydanı 8 Mart gece yürüyüşleri ve 25 Kasım'lar kadınların direniş alanına dönüşmüş durumda. İlk 25 Kasım yürüyüşü gösterdi ki farklılıklarıyla kadınlar bir araya geliyor ve ortaklaşarak şiddete karşı mücadele sözü veriyordu. Toplumsal hafıza için böylesi günler direnişin meşrulaşması ve birbirinden güç almanın sembolü olmaktadır. 25 Kasım yürüyüşleri kadınların öfkelerinin ve umutlarının ortak bir

dille alanlara yansıdığı gün olarak tarihe geçmiştir. O yürüyüşün direngenliği ve inancı bir sonraki 25 Kasımlarda çoklaşmayı ve birlikte hareket etmenin ihtiyacını açığa çıkarmıştı. Bu açıdan Taksim'deki ilk 25 Kasım yürüyüşü tarihsel bir kazanımdır. Ayrıca dikkat çeken bir yön, şiddetle mücadele etmek isteyen, özgürlük mücadelesinde bir adres arayan genç kadınların çokluğu. Mutlu ve heyecanlıydılar, cesur ve umutluydular. Örgütlülüğün ne derece kadınlar için aranan bir mekan olduğu o yürüyüşte dikkat çekiyordu. Ve kadınların -birlikte olmaktan kaynaklı- yaşadığı özgüven duygusunun yarattığı enerji yürüyüş boyunca adeta şu sesi haykırıyordu: birlikte olmak, örgütlü olmak çok güzel, mücadele böyle daha da güzel.

4-) 25 Kasım'da Taksim'de yapılan yürüyüşler ve etkinlikler, kadınların sesini duyurması için çok önemli bir alan oldu. Ancak çok sık engellemeler ve yasaklarla karşılaşılıyor. Kürt kadın hareketinin ve feminist hareketin bu tür yasaklar karşısında nasıl bir dayanışma gösterdiğini anlatabilir misiniz? Bu dayanışma Taksim Meydanı'nda nasıl bir anlam kazandı? Kürt kadın hareketinin feminist hareketle birleşmesini Taksim'deki eylemler üzerinden nasıl açıklarsınız?

Rojda Bedia Akkaya:

25 Kasım yürüyüşlerinde feministlerle Kürt kadınlar engellemelere ve yasaklara karşı büyük bir ortaklık sağladı. Engellemeler karşısında kadınlar, saldırıya uğrayan diğer kadınları korudu, bariyerlerin önünde kendini siper etti. Çünkü o an saldırıya uğrayanın sadece bir kadın olmadığını, kadınların özgürlük inancı olduğunu fazlasıyla biliyorduk. Kürt Kadın Hareketi özellikle yoğun göç alan İstanbul'da feministlerle birlikte bu yürüyüşleri gerçekleştirirken, Diyarbakır, Batman, Mardin, Van ve daha birçok Kürt illerinde de eylemler gerçekleşti. Gözlerimiz kendi eylem alanlarındayken kulaklarımız Taksim'den gelecek haberlerdeydi. Taksim yürüyüşünün güzelliği kadınların bir arada olmaktan aldıkları ilhamda yatıyordu. Kürt kadınlar olarak kesişimselliğin kendini gösterdiği bir zaman ve mekan olarak görüyoruz bu tür meydanları. Birlikte olmak ve eylemde ortaklık, hafızlarda bir bilgiyi açığa çıkardı: Dilimiz, kimliğimiz, kültürümüz farklılıklarımızdır, kadına yönelik şiddetle mücadele ortaklığımızdır. Bu ortaklık eylem anında kadına savaş açmış erkek egemen zihniyetle mücadele ederken, saldırıya uğrayan kadın arkadaşı korunurken, eylem sonrası direnişin şarkıları söylenirken devam etti. Ve her eylem sonrası erkek egemen sisteme karşı bir araya gelmenin önünde hiçbir engel olmadığı, bunun devamının da kadın hareketlerinin mücadelesini güçlendireceği inancını yarattı.

Seher Kalkan:

1977 1 Mayıs katliamı, o güne bizzat tanık olmuş birçok arkadaşımızın hafızasında hala çok canlı. Taksim Meydanı toplumsal muhalefet için bedel ödenmiş bir meydan ve bu nedenle de ortak bir hafıza. Gezi Direnişi'nde yeniden kazandığımız meydan, Gezi Direnişi sırasında çok görkemli bir kalabalıkla bir Onur Haftası geçirdi. Gezi sonrasında yeniden toplumsal muhalefete yasaklandı. Kadınlar ve LGBTİQ+'lar olarak devletin tüm şiddetine

rağmen ortak hafızamız olan Taksim meydanında eylemlerimizi yapmakta çok ısrarlı ve kararlı davrandık. 2019 yılı itibariyle 25 Kasımlarda, 8 Martlarda, Onur haftasında adeta abluka altına alınan Taksim'den vazgeçmemek için Taksim çağrılarımızda ısrar ettik, İstiklal Caddesi'nde olamasak bile yakınlarda konuşlanmayı hedefledik.

25 Kasım Platformu; feministlerden, sosyalist kadın örgütlerinden, sendikalardan, çevre ve kent hareketlerinden, LGBTİQ+ örgütlerinden, Kürt kadın hareketinden oluşan bir platform. 2006'dan beri ırkçı, homofobik, transfobik olmayan bir yerden kendi içinde hukukunu da oluşturmuş bir platform. Hiç bir kurumun, örgütün kendi politikasını öne çıkarmamak, kendi ajandasını dayatmamak, tartışmaları tüketmeye çalışmak ve ikna olmadığımız noktalarda birbirimize yol vermek, her kadının sözünün, müdahalesinin, direnme biçiminin aynı kıymette olduğunu bilmek, ana odağının erkek-devlet şiddetine, kadın cinayetlerine ve kadın düşmanı iktidara karşı günün koşullarında en kapsayıcı sözü bulmak gibi yazılı olmayan ama ortaklaşmış ve nerdeyse her yıl güncellenen de bir platform hukukundan bahsediyoruz. Dolayısıyla birbirini gözetken, erkek-devlet şiddetine karşı farklı direniş biçimlerini, yöntemlerini hep birlikte düşündüğümüz ve yol bulmaya çalıştığımız bir platform 25 Kasım Platformu.

Devlet biz kadınlar ve LGBTİQ+'lar için çok yakıcı bir gündem olan erkek şiddetine dair sözümüzü söylememiz önünde gazıyla, tomasıyla, polisiyle kentleri, meydanları ablukalara da alsa biz kadınlar bir şekilde sözümüzü söylemek için türlü yollar buluyoruz. Bunu yaparken birbirimizin deneyimlerine bakıyoruz elbette. Kürt kadın hareketi devlet tarafından kimlik üzerinden ayrıştırılmaya çalışılsa da eylem alanlarında ortaklaştığımız tüm politik taleplerimizi, isyanımızı 2009 yılından itibaren Kürtçe ile başlayarak daha sonra mümkün olduğunca çok dilli oluşturmaya çalıştığımız metinlerimiz, iletişim materyallerimizle erkek devlet şiddetine karşı birlikte direniyoruz.

5-) Son zamanlarda kadınların en çok ortaklaştığı “Jin Jiyan Azadî” sloganına yönelik bir saldırı da söz konusu, mücadelenin ortaklaştığı noktasında kadınların buna yönelik tepkisi nedir ve nasıl geliyor?

Rojda Bedia Akkaya:

“Jin, Jiyan, Azadî” slogan olmayı aşmış, tarihsel bir felsefeyi ifade ediyor bizim için. İran'da Jina Amini'nin katledilmesi sonrası Rojhilatlı Kürt kadınların yükseltmesiyle evrensel niteliğini daha da büyütüştür.

Jin – jiyan- Azadî bağlantısı sadece kadınlar öldürülmesin anlamına gelmiyor; kadınlar yaşamdır, yaşamın özgür olabilmesi için kadınların özgür olması gerekiyor denklemine denk düşüyor. Erkek egemen zihniyet kadınların yaşama, toplumsallıkla, özgürlükle bağını keşfettiği için yapılacak en etkili politikanın onları yaşamdan ve toplumdan koparmak olduğunu biliyor. Bu yüzden başkaldıran kadınlar ya öldürülüyor ya itibarsızlaştırılmak isteniyor ya da sürekli bir şiddet sarmalına sokuluyor. Jin, Jiyan, Azadî evrenselleştikçe saldırılarla da karşılaşılıyor. Kadınlar bu sloganla aslında kendi

özgürlükleri ile yaşamın özgürlüğünü, tüm kadınların özgürlüğünü kastediyor. Erkek egemen sistem için en büyük tehlike de kendini bilen kadın, özgürlüğü için her şeyi göze alan kadın oluyor.

Kadınların Jin, Jiyan, Azadî'ye karşı geliştirilen saldırılara karşı tepkileri-olması gerektiği gibi- ona yaşamın her alanında sahip çıkmakla gerçekleşti. Kadınların aklını, eylemini, kurumlarını, mücadelesini terörize etmeye çalışan cinsiyetçi ve milliyetçi ideoloji saldırılarını çoğaltırken o slogana sahip çıkmalar da beklemediği oranda çoğaldı. Çünkü o slogan bir felsefe olarak kadının varoluşunu ifade eden, mücadeleyi gerekli gören bir isyandır. Slogandan bu kadar rahatsız olunması aslında milliyetçi ruhların, farklılıkları ortak sloganda görmekten korkusunu da ifade ediyor. Kürt, Türk, Avrupalı, Latin Amerikalı, Hindistanlı kadınlar bu slogana sahip çıktıkça sistem de kendi politikası olan yasaklama ve engellemeleri getirdi. Ancak artık kadınlar bu slogana sahip çıkılmadığı durumda meşruluk tartışmalarının başlayacağını, örgütlülüğe büyük saldırılar gerçekleşeceğini biliyor ve alanlarda haykırmaya devam ediyor, edecek de.

Seher Kalkan:

“Jin Jiyan Azadî” sloganı Kürt Kadın hareketinin mücadele deneyiminden ortaya çıkmış ama onu da aşırp dünya kadınlarına ilham ve güç veren sayılı enternasyonal sloganlarımızdan biridir. Çağrısı o kadar net ve çağrışımı da o kadar güçlü ki iktidarların gözünü korkutup hedef haline gelmiş durumda. Tabi burada sloganın “terörize” edilmesi bağlamında asıl hedefe konulan “Özgür kadın, özgür yaşam” vurgusunu sahiplenen kadınlardır. Tüm ayrıştırıcı ve kutuplaştırıcı çabalara rağmen Ortadoğu'dan Avrupa'ya kadınları birleştiren çok güçlü bir söz. Bu müdahale sayesinde daha çok kadın anlamını öğrenmiş bile olabilir, tıpkı iktidar İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğinde İstanbul Sözleşmesi'nin daha çok kadın tarafından anlaşılması ve sahiplenilmesi sürecinde olduğu gibi. Deneyimlerimizden yola çıkarak ortak dünya tahayyülümüz için ürettiğimiz sözlerimizden “kriminalize” ediliyoruz diye vazgeçecek değiliz. Kadın dayanışması sınırları aşalı çok oldu ve önümüzdeki eylemlerde daha büyük coşkuyla atılacak sloganlarımızdan “Jin Jiyan Azadî”.

6-) Feminist hareketin tarihsel süreçte kazandığı haklar ve özgürlük mücadelesi, Kürt kadın hareketinin ideolojik ve stratejik yaklaşımlarını nasıl etkiledi? Birbirlerinden nasıl öğreniyorlar?

Rojda Bedia Akkaya:

Kürt kadın hareketi feminizmi büyük kazanımlar için büyük bedeller ödeyen bir ideoloji olarak görüyor. Feminizmin iki yüz yılı aşkıdır bıraktığı mirasa kendi deneyimlerini güçlendirmek adına sahip çıkıyor. Kürt kadın hareketi de sömürge olmuş ülkesinde hem dilini, kültürünü, tarihini korumanın mücadelesini veren hem de kadın özgürlüğünü esas alan bir noktadadır. Feminizmin büyük deneyimleri, eylemleri, akademik araştırmaları, sistemi çözmeye çalışan felsefik yaklaşımları kendi olduğu coğrafyada büyük

kazanımlara yol açtı. Ortadoğu coğrafyasının kendi özgün koşullarında yaşayan ve devrimlere öncülük eden Kürt kadınlar feminizmin evrensel nitelikteki kazanımlarını bir miras olarak kabul ediyor. Her coğrafyanın, kültürün kendi mücadele çıkışlarındaki farklılıklarının ortak mücadele hattında büyük kazanımlar yaratacağına inanıyorum. Büyük bedeller ödeyen, büyük akademik eserler ortaya koyan, kadın varlığının görünürlüğünde büyük emekler sarf eden feminizm ile Kürt kadınlar birbirlerinden elbette ki etkileniyor. Mücadele deneyimleri, entelektüel tartışmalar, dayanışmalar bizi buluşturuyor. Kürt kadınların mor çizgisi olan eşbaşkanlık sistemine saldırı feminizmin de derdi, kayyumların atanması ve hemen ardından kadın kurumlarının kapatılması yine feminizmin de derdi oluyor. Feministlere dönük her türlü saldırı politikaları, engellemeler, toplum nezdinde onları itibarsızlaştırma politikaları da Kürt kadınların derdi oluyor.

Feminizm ile Kürt kadın hareketinin kadın kurtuluş ideolojisi birbirinden çok şey öğreniyor, öğrendikçe birbirini daha iyi anlamalar ve birbirine daha sıkı sarılmalar gerçekleşiyor. İstanbul Sözleşmesi'ne dönük saldırının sadece Türkiye'deki kadınları ilgilendirmedığını Kürt kadınlar biliyor ve kendi yerelinde itirazlarını yükseltiyor, kayyum politikalarının sadece Kürt kadınlara saldırı olmadığını aslında tüm kadın mücadelesine bir saldırı olduğunu feministler biliyor ve zaman kaybetmeden dayanışma için Batman'a Mardin'e gelen ilk gruplardan oluyorlar.

Erkek egemen sistemin politikaları ideolojikse bizim de ideolojik olarak birbirimizi anlayan, birbirimizle dayanışan, birlikte eylemler yapan noktada olmamız evrensel kadın mücadelesine de etki yaratma potansiyeli taşıyor.

Bu dünyanın savaşlardan, yoksulluklardan, ekolojik kırımlardan, kadın katliamlarından kurtulabilmesi için dünya kadınlarının bir araya gelmesi gerektiği ihtiyacı her geçen gün açığa çıkıyor. Birimize yapılan bir saldırıyı hepimize yapılan saldırı olarak görüyoruz ve birimizin özgürlüğü hepimizin birlikte özgürlüğü olmadan mümkün değil demek için buluşuyor, dayanışma içerisinde oluyoruz ki kıymetlidir; Çünkü Jin, Jiyan, Azadî yaşamın kadın özgürlüğü ile yaşanabilir olmasıdır ve biz kadınlar birbirimizin değerlerine değer katarak birbirimizle dayanışarak, farklılıklarımıza saygı duyarken birlik olma zeminlerini çoğaltarak güçleniyoruz. Her buluşma bu yüzden bir sonraki buluşmayı davet ediyor. Birlikte olmanın yarattığı enerji hali, özgürlüğün enerji halini çağırıştırıyor.

Seher Kalkan:

Türkiye'de feminist hareketi başlatan kadınların birçoğu sol örgütlerden geliyor. Doğal olarak 12 Eylül'ü deneyimlemiş, o döneme tanık olan kadınlar erkek- devlet şiddetini ilişkilendiriyorlar.

1989 yılında cezaevlerindeki siyasi tutsaklara yönelik devlet şiddetine karşı kadınlar "Siyah Eylem" ve 1994 yılında Kürt kimliğinin inkarı ve insan hakları ihlallerine karşı 104 feminist ve insan hakları savunucusu kadının yaptığı "Arkadaşıma Dokunma" kampanyası ilk örneklerden. Kesişimsellik kavramı Türkiye için çok yeni olmasına rağmen bu iki eylem

o dönemin koşullarında kesişimselliğin ilk örneklerinden sayılabilir. Bu örnek yıllar içinde feminist hareketin ve kadın hareketinin Kürt kadın hareketiyle ilişkilenmesinde ve yol almasında en önemli stratejisidir.

Kürt kadın hareketi 2010'lu yıllardan itibaren feministlerin de dahil olduğu Türkiye kadın hareketi ile çeşitli platformlarda buluşmaya başladı. 2009 KCK operasyonları sonrası birlikte mücadele yürüttüğümüz birçok Kürt kadın aktivistin tutuklanması sonrası kurulan ve çözüm süreci boyunca da devam eden Barış İçin Kadın Girişimi (BİKG) bu platformlardan en önemlilerindedir. Feminist hareketten, Kürt kadın hareketinden, sendikalardan, sol kadın örgütlerinden, bağımsız kadınlardan oluşan BİKG barış ve hakikat hakkı ve adil bir barış ısrarını sürdürürken kadın dayanışması açısından çok önemli söz ve eylemler biriktirdi.

2016 yılı darbe süreci itibarıyla Kürt illerinde OHAL ve kayyum, ev baskınları, gözaltılar, tutuklamalar dönemi başladı. Kürt kadın hareketinin eşit temsille (eşbaşkanlık) kazandıkları tüm yerel yönetimler bünyesinde oluşturduğu kurumları (kadın danışma merkezleri, danışma hatları, meslek edindirme kursları...) kapatıldı ve aktivistleri tutuklandı. 2016'dan bu yana devam eden kayyum siyasetini feministler/kadın hareketi olarak tüm farklılıklarımızla patriyarkaya karşı verdiğimiz ortak mücadelemize darbe olarak değerlendirdik.

Patriyarka kadınları bölmeye ve ayırtırmaya çalışarak güç bulmaya çalışırken feministlerin ve Kürt kadın hareketini de dahil olduğu kolektif mücadele alanlarımızda, yıllar içinde erkek şiddetine, devlet şiddetine, ırkçılık ve milliyetçiliğe, yasal kazanımlarımızın gaspına ve hayatlarımıza müdahalelere karşı, ücretli ücretsiz kadın emeğine, kadın bedenine, kimliklerimize ve barışa dair biriktirdiğimiz mücadelemizle birbirimizle dayanışmaya ve birbirimizden öğrenmeye devam ediyoruz.